3 lata

100 zabaw
dla dzieci 3-letnich

Siedmioróg

3

100 zabaw dla dzieci 3-letnich

Tytuł oryginału:
Jeux & activités pour votre enfant

© Éditions Retz, Paryż, 1991

© Copyright for the Polish edition by Siedmioróg, 2000

ISBN 83-7254-166-3

Wydawnictwo Siedmioróg
ul. Świątnicka 7, 52-018 Wrocław
Księgarnia wysyłkowa Wydawnictwa Siedmioróg
WWW.SIEDMIOROG.COM.PL
Wydanie pierwsze
Wrocław 2000

Druk: FOLDRUK, 86-100 Świecie, ul Chmielniki 2b/1
tel./fax: (0-52) 33-31-194, e-mail: foldruk@interia.pl

3

100 zabaw dla dzieci 3-letnich

Tekst:
Catherine Vialles

Ilustracje:
Caroline Dillard,
Judyta Julia Wodnicka

Opracowanie wersji polskiej
na podstawie wydania francuskiego:
Joanna Rodziewicz

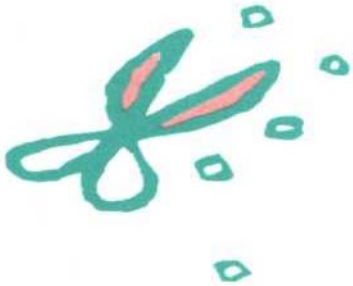

Siedmioróg

Wstęp

Twoje dziecko ma już trzy lata! Jest to okres, kiedy maluchy zaczynają uświadamiać sobie, czego chcą. Ich sprawność fizyczna i intelektualna — pewność ruchów, umiejętność wypowiadania się i formułowania myśli są już wystarczające, by mogły realizować niektóre swoje pragnienia.

Trzy lata to wiek bardzo wdzięczny, ale wymaga od rodziców i opiekunów dużo cierpliwości, bo dziecko domaga się już zaspokojenia swoich żądań i potrafi przeciwstawić się woli starszych. Ma już własne pomysły i projekty, ale nadal najbardziej lubi współdziałać z dorosłymi. Doceń to, pamiętaj jednak, że jest bardzo wrażliwe i czułe na pochwały, oczekuje aprobaty tego, co robi.

Zabawy i gry zaproponowane w tej książce są dostosowane do możliwości, potrzeb i zainteresowań trzylatków. Większość zabaw wymaga jedynie najprostszych środków, trochę pomysłowości i improwizacji, może być realizowana niemal w każdych warunkach. Najważniejsza jest chęć i radość wspólnej zabawy.

A więc miłej zabawy!

* *Łatwe*
** *Dość trudne*
*** *Trudne*

Sprawność manualna

Aktywność fizyczna

Zmysł obserwacji

Zabawa indywidualna

Zabawa w plenerze

Inwencja plastyczna

Majsterkowanie

Zabawy zbiorowe

Zabawa we wnętrzu

Ćwiczenie języka

Zabawy budujące więź emocjonalną, relaksujące

1

Wyliczanki

Oto przykłady kilku bardzo popularnych wyliczanek, bez których nie może się obyć wiele zespołowych zabaw dziecięcych:

Ele mele dutki
gospodarz malutki.
Gospodyni mniejsza,
ale rozumniejsza.

Ene due rabe
złapał bocian żabę,
a żaba Chińczyka,
co z tego wynika?

Ene due rabe
zjadł Tadeusz żabę,
żaba Tadeusza,
w brzuchu mu się rusza.

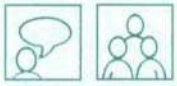

** Te sympatyczne, prościutkie teksty rymowanek są bardzo rytmiczne, a więc uczą dziecko rytmicznej recytacji, rozbudzają wrażliwość słuchową, ćwiczą pamięć i prawidłową, płynną wymowę.*

2

Pojazd z kartonu

Wykorzystaj stare pudło kartonowe do zrobienia całkiem nowego pojazdu dla twojego dziecka. Wytnij w pudle dno, oderwij przykrywkę, a na dwóch przeciwległych ścianach zamocuj szelki dla przyszłego automobilisty. Karoseria już prawie gotowa! Jeszcze tylko trzeba przymocować rurę wydechową (rulon z tektury), światła (pojemniki po jogurcie), tabliczkę rejestracyjną i... kabriolet gotowy.
Szerokiej drogi!

*** Samochód-zabawka dla małego podróżnika do „zmajstrowania" we dwójkę: zielone światło dla wymarzonych podróży.*

3

Mała zmiana

Kiedy dziecko odwróci się na chwilę, zmień coś w swoim wyglądzie, np. rozepnij guziki, przeczesz się, zapnij klapy. Poproś małego detektywa, żeby odkrył zmianę. Jeśli mu się to uda — zamieńcie się rolami.

*** Zabawa uczy uważnego patrzenia, ćwiczy zmysł obserwacji. Można się w nią bawić na przykład w poczekalni u lekarza.*

4

Nowe słowa

Dzieci lubią wymyślać nowe słowa. Spróbuj zabawić się z dzieckiem w tworzenie nowych słów, ale opierając się na słowach już znanych maluchowi. Przykładem może być wyliczanka, którą zacytuj dziecku na początek zabawy:

Zosia berosia berwicy katosia
Barwi berwo, barwicy kato,
Staszek berwaszek, berwicy kataszek
Berwi berwo, berwicy kato!

*** Zabawa językowa wyzwala inwencję twórczą, uczy dziecko dobierać słowa podobnie brzmiące, rymujące się.*

5

Myszki i kot

Dzieci przez wyliczankę wybierają kota, który „ogłasza" jakiś kolor, np. czerwony. Myszki szybko rozbiegają się po pokoju i szukają jakiegoś czerwonego przedmiotu. Te myszki, które znajdą coś czerwonego, są bezpieczne — kot nie może ich złapać, natomiast łapie to dziecko, któremu nie udało się znaleźć niczego w tym kolorze.
Złapana myszka w następnej kolejce jest kotem i wybiera kolor.

*** Jest to urozmaicony wariant starej gry w berka — wyrabia spostrzegawczość i ćwiczy refleks.*

6

Pudełko z rękawiczkami

Do dużego pudełka albo koszyka wrzuć wszystkie rękawiczki, jakie znajdziesz w domu: letnie i zimowe, damskie, męskie, rękawiczki przeznaczone do pracy w ogrodzie, do sprzątania i zmywania, chirurgiczne, narciarskie, z jednym palcem, dziecięce itp., itp. Pozwól maluchowi pobuszować w pudełku, ale poproś go, aby posegregował je do pary, jednocześnie określając, jakie jest ich przeznaczenie, kto je nosi itp.

*** Nauka segregowania i wybierania jednakowych przedmiotów, utrwalenie pojęcia „para", „do pary", ćwiczenie formułowania zdań.*

7

Wycinanki, przyklejanki

Z kolorowych papierów o różnej fakturze i grubości (chropowate, cienkie, gładkie) wytnij dużo rozmaitych figur — kółka, trójkąty, prostokąty, kwadraciki różnej wielkości — wszystko, co przyjdzie ci do głowy. Poproś dziecko, żeby zaczęło je naklejać na kartce papieru według wzoru własnego pomysłu. Później następuje twoja kolejka: prowadzisz dalej pracę rozpoczętą przez małego artystę, aż uznacie, że wspólne arcydzieło jest już gotowe.

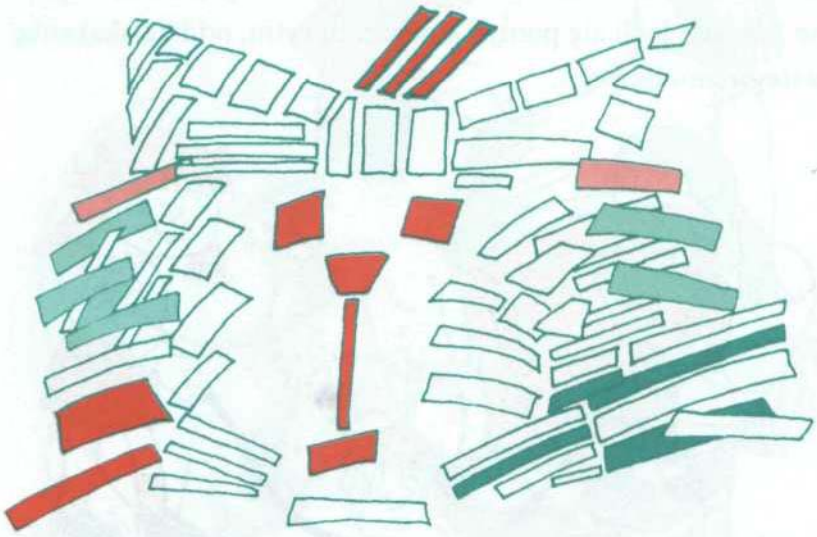

** Zabawa ta przynosi radość wspólnej pracy twórczej.*

8

Skakanka

Pani Zo Zo Zo
Pani sia sia sia
Pani Zo, pani sia
Pani Zosia męża ma
A ten mąż, mąż, mąż
skacze wciąż, wciąż, wciąż
jak Ty!

W rytm tego wierszyka, recytowanego głośno, dziecko skacze na skakance. Powtarza go tyle razy i tyle razy skacze, dopóki nie „skusi". Jeśli się pomyli albo zgubi rytm, oddaje skakankę następnemu dziecku.

** Rytmiczne ćwiczenie gimnastyczne, które poprawia sprawność ruchową dziecka.*

9

Niemowa

Powiedz coś do dziecka, poruszając tylko ustami, jakby nagle zabrakło ci głosu. Staraj się układać wargi bardzo wyraziście, aby dziecko mogło cię zrozumieć. Jeśli mu się to uda — zmieniacie się rolami.

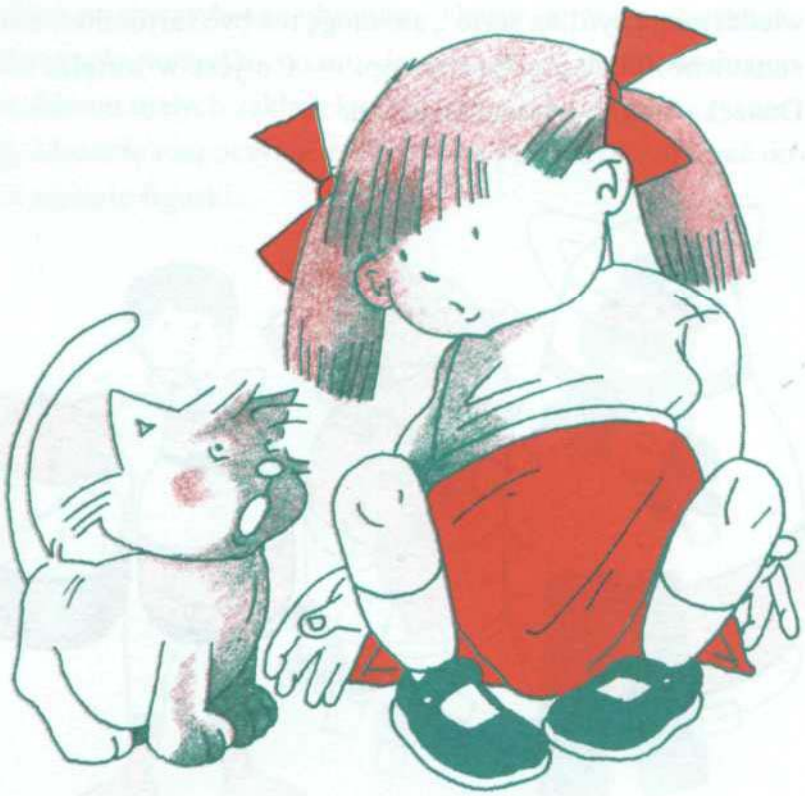

** Ta gimnastyka mięśni twarzy to nie tylko zabawa, ale także ćwiczenie uważnego patrzenia.*

10

Co tam jest?

W tę grę możecie się bawić niemal wszędzie: w poczekalni, na spacerze, w domu. Ty rozpoczynasz zabawę i pytasz dziecko, na przykład: — Co jest w domu? — Kuchnia — może odpowiedzieć maluch. — Co jest w kuchni? — Szafka. — A w szafce? — Szuflada. I tak dalej, i tak dalej. Pytania i odpowiedzi mogą być „na serio", ale mogą też być żartobliwe, nonsensowne lub fantastyczne, np. — Co jest w butelce? — Duszek. — A co jest w duszku itd.

** Gra wzbogaca słownictwo dziecka, pobudza wyobraźnię i pomysłowość, uczy logicznego myślenia.*

11

Wycinane ubranka

Z magazynu mody, katalogu, pisma ilustrowanego wycinacie sylwetki ludzi — dzieci i dorosłych. Następnie dziecko nakleja je starannie na karton i wycina raz jeszcze. Usztywnione postacie będą służyły jako manekiny do ubierania. Teraz szukacie różnych ubrań, które wielkością pasują do wyciętych modeli. Maluch wycina wybrane ubranka — letnie, zimowe, sportowe, buty, czapki, wszystko, co mu się spodoba — nie zapominając o zrobieniu małych zakładek przy każdej rzeczy (jak na rysunku). Możecie rozpoczynać rewię mody, przebierać, ubierać do woli wycięte figurki.

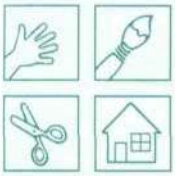

** Zabawa ćwiczy zręczność rąk, pobudza wyobraźnię, a także uczy dobierać ubrania w zależności od potrzeb (śnieg, upał, zajęcia sportowe itp.)*

12

Smerfna zabawa

Wybieracie się razem do Krainy Smerfów. Przedtem jednak musicie się nauczyć ich języka. Spróbujcie poćwiczyć. Na początek wystarczy zastąpić wszystkie czasowniki jednym: smerfować. Później również inne słowa słowem „smerf". Przekonacie się, że to bardzo łatwy język. Twój mały Smerf szybko się go nauczy i powie: — Ale to smerfna zabawa! — I zasmerfuje ci piosenkę Smerfów!

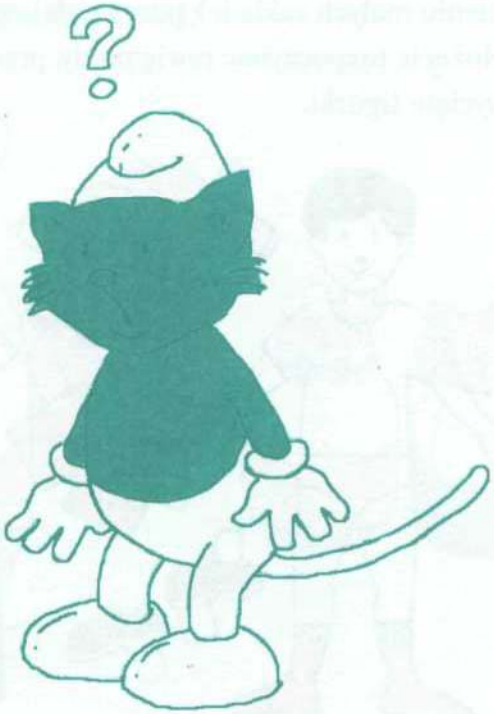

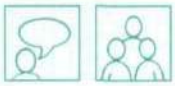

*** Zabawa językowa — dziecko ćwiczy prawidłową wymowę i uczy się podstaw gramatyki.*

13

Pajacyk

Ta zabawa to po prostu „wyskakanie się" w rytmie muzyki. Możesz tańczyć razem z dzieckiem: stajecie tyłem do siebie z rękami wyciągniętymi wzdłuż tułowia. Na raz: skok rozkroczny, ręce w górę! Na dwa: powrót do poprzedniej pozycji. I raz i dwa, i raz i dwa.

Fik mik, fik mik
Nie potrzeba sznurka.
Mały żywy pajacyk
skacze jak wiewiórka.

Skaczecie tak długo, aż się zmęczycie, później chwila odpoczynku, wyregulowanie oddechu i od nowa hop, hop!

** Wyrabia poczucie rytmu, poprawia koordynację ruchów i ogólną sprawność fizyczną.*

14

Przyjęcie

Do zabawy możesz zaprosić kilkoro dzieci albo urządzić przyjęcie dla lalek, misiów i pajacyków. Przed każdym gościem stoi talerzyk, a pośrodku duży półmisek pełen różnych smakołyków: kamyczków, żołędzi, kasztanów. Wszystko jest już gotowe i gospodarz „puszcza" w ruch łyżeczkę tak, aby obróciła się kilka razy wokół własnej osi. Kiedy łyżeczka się zatrzyma, okrągłą częścią wskaże szczęśliwego gościa, który może się poczęstować. Wygrywa ten, czyj talerzyk zapełni się najszybciej.

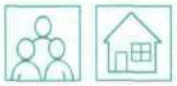

** Losowa zabawa o najprostszych regułach.*

15

Kolaż

Wytnij z kolorowego czasopisma fragment rysunku lub fotografii jakiegoś zwierzaka. Może to być na przykład sam tułów albo tylko głowa. Naklej ten fragment na kartkę papieru i poproś malucha, żeby ołówkiem lub pisakiem dorysował, według własnego pomysłu, brakujące części. Artysta może jeszcze udoskonalić swoje dzieło, doklejając różne szczegóły, np. dziób, grzywę, ogon...

** Zabawa rozwija wyobraźnię i pomysłowość.*

16

Entliczki, pentliczki

Entliczki
pentliczki
czerwone
stoliczki
na kogo
wypadnie
na tego
samego
pana
Jana
Kapitana
brzdęk!
Samowar pękł
szklanka się rozbiła
i pana
Jana
Kapitana
w nos uderzyła

** Jedna z najstarszych wyliczanek dziecięcych. Gdy dziecko nauczy się jej na pamięć, może recytować na rozpoczęcie bardzo wielu zabaw z grupą rówieśników.*

17

Patykiem malowane

Na koniec patyczka nawiń trochę waty, możesz także wziąć gotowe już sztyfciki przeznaczone do czyszczenia uszu i... pędzel nowej generacji gotowy. Doskonale się nadaje do tworzenia wspaniałych deseni, wata dobrze nasiąka farbą i miękko sunie po papierze. Jeszcze tylko potrzebne są pojemniki z kolorowymi farbami.

** Dziecko poznaje nową technikę malowania.*

18

Bezpieczna proca

Wytnij kilkanaście pasków z różnokolorowego papieru. Złącz je wszystkie z jednego końca, tak aby utworzyły różnobarwny „ogon". Następnie ze zgniecionego papieru uformuj kulkę, a do środka włóż kasztan. Kulkę, owiniętą w kolorową krepinę, przymocuj do ogona za pomocą długiego (około pół metra) sznurka (jak na rysunku). Koniec sznurka będzie służył jako wyrzutnia procy, trzeba go tylko mocno rozkręcić nad głową i puścić. Teraz kolej na dziecko. Kto rzuci dalej?

** Praca, która jest dobrym ćwiczeniem sprawności manualnej, a poza tym pozwala dziecku w bezpieczny sposób zużytkować nadmiar energii.*

19

Najprostsza gra w karty

Z talii kart wybierasz wspólnie z dzieckiem wszystkie dwójki, trójki i asy. Wykorzystaj ten moment, aby nauczyć dziecko rozpoznawać i nazywać kolory w kartach: trefle, piki, kara i kiery. Następnie rozdajesz wybrane karty i rozpoczynacie grę „w wojnę". Każde z was wykłada po jednej karcie, porównujecie je i pozwól dziecku, aby ono zdecydowało, czyja karta jest silniejsza i kto zabiera lewę. Prawdziwa „wojna" zaczyna się, kiedy wyłożone karty będą miały tę samą wartość: dwie dwójki, dwie trójki albo dwa asy. Wówczas przykrywacie je następną kartą. kolorem do środka i znów następną, kolorem na zewnątrz. Zwycięża karta silniejsza. Wygrywa ten, kto zebrał wszystkie karty.

*** Najprostsza gra w karty ćwiczy pamięć, uczy nowych słów i pojęć: większy, mniejszy.*

20

Niech żyje wiatr!

Do zrobienia wiatraczka potrzebny będzie kwadratowy kawałek sztywnego papieru. Poproś dziecko, żeby ozdobiło go, jak potrafi najładniej — w paski, kropki, kolorowe plamki! Duże pole do popisu dla malucha! Gotowy już kwadrat potnij w sposób przedstawiony na rysunku poniżej. Pozostaje już tylko złożyć skrzydełka wiatraka, spiąć je razem szpileczką i przymocować do patyka lub drutu. Teraz malec może dmuchnąć, a skrzydełka zaczną się obracać.

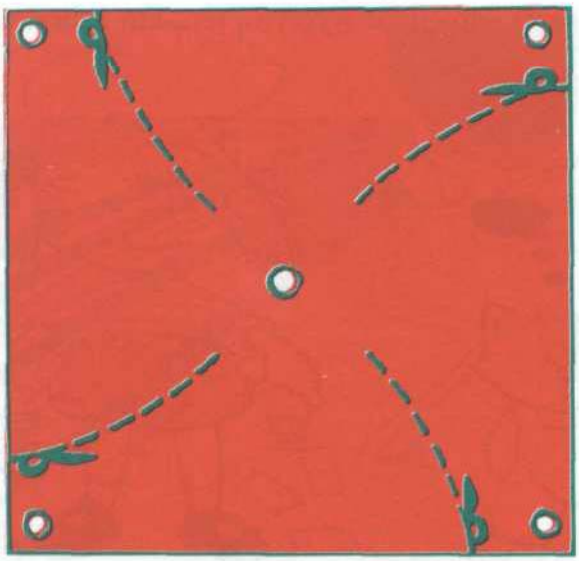

** Ta zabawa nigdy się dziecku nie znudzi, pozwala nie tylko rozwinąć inwencję artystyczną przy dekorowaniu wiatraczka, ale także odkryć siłę własnego dmuchnięcia.*

21

Rzeźbiarz i model

Ustaw swój „model" w następujący sposób: plecki wyprostowane, nogi lekko rozstawione — ty stajesz naprzeciwko w tej samej pozycji. Teraz zademonstruj mu, jak ma oddychać: powoli, głęboko, słuchając własnego oddechu. Wykorzystaj tę chwilę, kiedy dziecko jest przejęte rolą „modela" i przetrzymaj je w tej pozie jak najdłużej. Później zmieniacie się rolami: ty jesteś pozującym modelem, a dziecko rzeźbiarzem.

** Zabawa relaksująca, ćwiczy oddech, uczy kontroli nad ciałem. Wymaga od dziecka koncentracji.*

22

Tomcio Paluch i Ludożerca

Najpierw trzeba wyznaczyć linię startu i miejsce, które będzie umowną kryjówką dla Tomcia Palucha (ściana domu, drzewo lub prosta kreska narysowana na ziemi). Tomcio Paluch staje na linii startu, a Ludożerca trzy kroki dalej. Na „raz dwa trzy" ruszają jednocześnie, a Ludożerca musi złapać Tomcia, zanim ten dotrze do kryjówki. Uwaga! Tomcio Paluch może uciekać tylko na piętach, Ludożercy zaś wolno iść tylko dużymi krokami.

** Gimnastyka stóp i trochę emocji.*

23

Mały Turek

Dziecko siada ze skrzyżowanymi „po turecku" nóżkami, a ręce krzyżuje z tyłu głowy. Mały Turek przechyla cały tułów na lewo, potem znów siedzi prosto, a teraz kiwa się w prawą stronę. Uwaga, nie wolno mu poruszać ani rękami, ani nogami, pracuje tylko tułów! Ćwiczenie powtarza dwanaście razy.

** W czasie tej zabawy dziecko ćwiczy zmysł równowagi, mięśnie pleców i zwinność ruchów.*

24

Uśmiechnięta pizza

Razem przygotujcie ciasto na pizzę (przepis gwarantowany): Na osiem minipizz potrzeba: 1 kg mąki, pół litra ciepłej wody, 30 g drożdży i 50 g soli. Połączone składniki dobrze „wyrobić" — na dwie pary rąk pójdzie sprawniej, a mieszanie ciasta to wielka uciecha dla wszystkich maluchów. Gotowe ciasto odstawiasz na godzinę, aby wyrosło. Następnie razem formujecie z ciasta małe placuszki, które układacie na blasze. Teraz najprzyjemniejsza część pracy: przybranie pizzy. Na każdą sypiecie zioła, tarty ser, oliwki — to będą oczy, cienki długi pasek papryki — to uśmiechnięte usta. Wszystkie pizze wkładasz na 10 minut do pieca i obiad gotów! Smacznego!

** Mieszanie ciasta, modelowanie placków, ozdabianie — wszystkie te czynności trzylatek (z niewielką twoją pomocą) może wykonać sam.*

25

Zabawne sylwetki

W słoneczny dzień zabawcie się w rysowanie cieni. Na piasku albo na ziemi obrysuj palcem lub patykiem cień malucha. Dziecko może się ustawić w najdziwaczniejszej pozycji, żeby powstał cień jak najbardziej zabawny. Kiedy sylwetka na piasku jest już gotowa, dziecko dorysowuje na niej szczegóły: oczy, nos, usta, uszy itp. Teraz kolej na ciebie, ustawiasz się w słońcu, a maluch obrysowuje twój pokraczny cień. Później wasze cienie spotykają się w gabinecie osobliwości, rozmawiają, machając rękami, wydłużają się i skracają, stają się to grube, to cienkie.

** Poznawanie ciała, nadawanie różnych najdziwniejszych kształtów własnej sylwetce.*

26

Ładny prezent

Pierwszy etap tej pracy polega na podarciu kartek wyrwanych z jakiegoś ilustrowanego pisma (to praca łatwa i przyjemna). Kawałki papieru należy włożyć do pojemnika wypełnionego mieszaniną wody i kleju do papieru. Wybierzcie wspólnie jakieś naczynie o ładnym kształcie, które posłuży wam za formę — może to być np. miseczka. Wyłóżcie ją mokrym papierem, a następnie warstwą przygotowanej masy papierowej. Odstawcie na kilka dni, aby dobrze wyschła. Kiedy forma stwardnieje, wyjmujecie ją z miski, ozdabiacie wstążkami, kolorujecie i... prezent gotowy.

** *Ćwiczy zręczność rąk, pobudza fantazję.*

27

Raz, dwa, trzy

Raz, dwa, trzy
czarownica patrzy.
Cztery, pięć, sześć
chce nas wszystkich zjeść.

Siedem, osiem, dziewięć
wsadzi w smołę, w dziegieć,
nim wszystkich pochwyta,
umkniemy i kwita!

Dziecko recytuje za tobą tę wyliczankę tyle razy, aż nauczy się jej na pamięć.

** Wyliczanka uczy rymowanej recytacji tekstu, a także liczenia do dziewięciu.*

28

Dziury w pamięci

Wybierz któryś z wierszyków albo piosenkę szczególnie lubianą przez twego malucha. Zacznij śpiewać lub recytować i nagle stop!... Nie wiesz, co dalej. Dziecko „podrzuca" ci tekst, zadowolone i dumne, że lepiej go pamięta.

** Gra ćwiczy pamięć słuchową, prawidłową wymowę, można się w nią bawić niemal wszędzie — w samochodzie, w poczekalni, na spacerze.*

29

Mały, biedny kotek!

W zabawie bierze udział dwoje dzieci. Jedno z nich udaje kota i chodzi po pokoju na „czterech łapkach", miaucząc żałośnie i robiąc „smutne" miny, które naprawdę są bardzo zabawne. Drugie dziecko pociesza skarżącego się kotka, głaszcze go po głowie i mówi: — Mały, biedny kotek! — Musi przy tym zachować powagę, bo jeśli wybuchnie śmiechem, przegrywa i staje się małym, biednym kotkiem.

** Uczy panowania nad sobą, rozwija wrodzone zdolności aktorskie.*

30

Zabawa na ściereczce

Zwykła ścierka albo sukno do podłogi może być punktem wyjścia do znakomitej zabawy. Dziecko wykorzystuje różne możliwości poruszania się na szmatce. Może „jechać" na niej jak na łyżwach, może stanąć na ścierce obiema nóżkami i przesuwać do przodu drobnymi krokami, może również położyć się na niej na brzuszku i odpychać od podłogi rękami, udając, że jedzie na sankach. Możliwości jest wiele.

** Zabawa pobudza inwencję dziecka, jest dobrym ćwiczeniem ruchowym.*

31

Ćwiczymy pamięć

Z talii kart wybierzcie wspólnie wszystkie damy, króle, walety i asy. Rozłóżcie je na stole i maluch powinien uważnie się przyjrzeć, jak są ułożone. Następnie odwracasz karty i rozpoczynacie grę. Po kolei każde z was bierze dwie karty. Jeśli stanowią one parę, np. są to dwie damy — brawo! — szczęśliwy gracz odkłada je na swoją kupkę i może dobrać jeszcze dwie karty. Jeśli są to dwie różne figury, odkłada je z powrotem, ale stara się zapamiętać ich miejsce, żeby drugi raz nie popełnić błędu. Zwycięża ten, kto zebrał więcej kart.

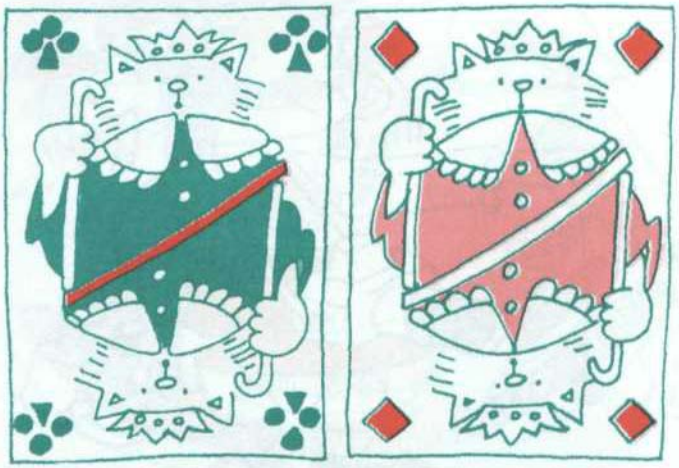

** *Ćwiczenie pamięci i umiejętności uważnego patrzenia.*

32

Śladami Tomcia Paluszka

Tomcio Paluch wybrał się na wycieczkę. Ale na swojej drodze zostawia różne ślady — małe kamyczki, kawałki materiału zawieszone na gałązkach, strzałki narysowane na ziemi. Na końcu trasy znajduje sobie kryjówkę i również zaznacza ją w widoczny sposób, np. krzyżykiem. Bracia udają się na poszukiwanie Tomcia Paluszka i wyruszają jego śladami. Kto pierwszy go odnajdzie, w następnej kolejce będzie Paluszkiem.

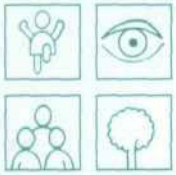

** Ćwiczy zmysł obserwacji i uczy uważnego patrzenia.*

33

Kołyska

Dziecko siada na dywanie. Nóżki podciąga pod brodę i mocno obejmuje je splecionymi rękami. Zaokrąglone plecy tworzą kołyskę i teraz malec musi ją puścić w ruch: powoli przechyla się do tyłu, głowa delikatnie dotyka podłogi. I powrót do poprzedniej pozycji. Dziecko kołysze się rytmicznie dwanaście razy. Uwaga: ręce przez cały czas ciasno oplatają kolana.

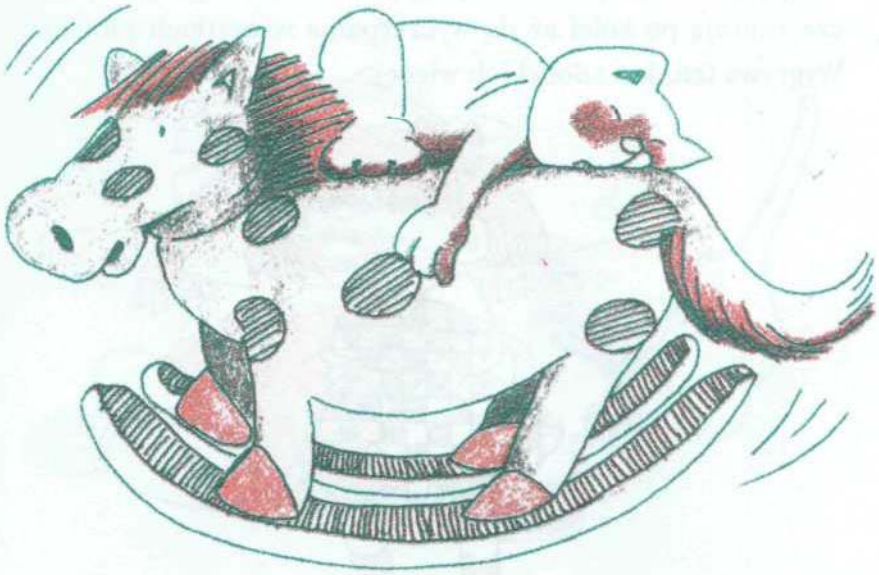

** *Ćwiczenie równowagi.*

34

Dziecinne szachy

Na podłodze rozkładasz planszę do gry w szachy lub warcaby. Dwoje graczy siada naprzeciwko siebie w odległości mniej więcej 1 metra od szachownicy. Jeden z nich wybiera pionki białe, a drugi czarne. Pierwszy gracz rzuca białym pionkiem na planszę i stara się trafić na białe pole. Jeśli mu się to nie uda, oddaje swój pionek przeciwnikowi; teraz rzuca drugi uczestnik gry czarnym pionkiem na pole czarne itd. W przypadkach spornych (pionek pada na granicę dwóch pól) należy wziąć pod uwagę, jaka część pionka znajduje się na właściwym polu. Gracze rzucają po kolei aż do wyczerpania wszystkich pionków. Wygrywa ten, kto zdobył ich więcej.

*** Ćwiczenie koncentracji, precyzji i dokładności ruchów. Żeby maluchom ułatwić grę, możesz przygotować szachownicę tylko z czterema dużymi polami — dwoma białymi i dwoma czarnymi.*

35

Maska

Przykładasz do twarzy dziecka dużą kartkę papieru, którą mocujesz z tyłu głowy taśmą klejącą. Na papierze zaznaczasz ołówkiem po kolei: owal twarzy, oczy, brwi, nos, usta, uszy i miejsce, gdzie zaczynają się włosy. Szablon maski jest gotowy. Następnie pomagasz dziecku wyciąć we właściwych miejscach otwory na oczy, usta, nos. Teraz pozostało już tylko wykończenie i udekorowanie maski, według wyboru i gustu dziecka — farbami, kredkami świecowymi, flamastrami.

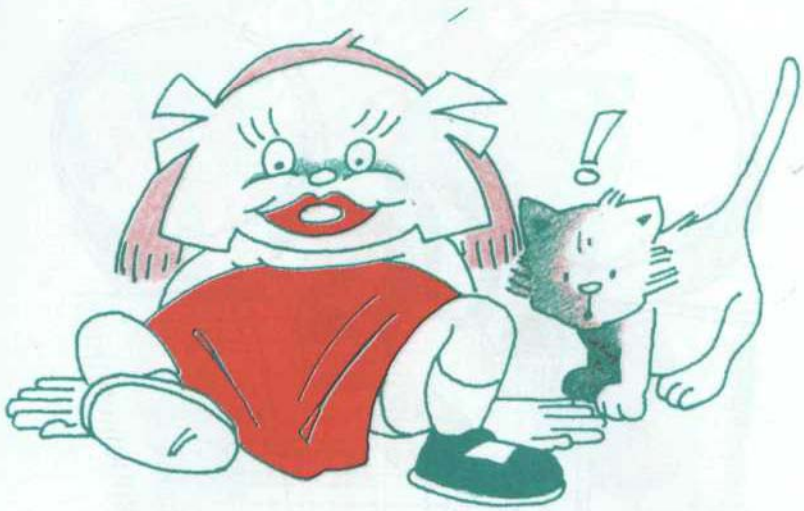

** Zabawa służy poznaniu własnej twarzy i jej właściwych proporcji, ćwiczy sprawność ręki (wycinanie, malowanie), a także pobudza fantazję.*

36

Wypukły portret

Zachęć dziecko do zrobienia nieco innego niż zazwyczaj portretu — kolażu. Tym razem na karton przyklejacie najrozmaitsze drobne przedmioty, starając się ułożyć je tak, aby utworzyły wizerunek twarzy. Na przykład okrągłe przykrywki pojemników to duże oczy, kawałki nici lub strzępki wełny — to brwi. Razem wyszukujcie najdziwniejsze materiały do stworzenia tego nietypowego portretu: guziki, kawałki kolorowego materiału, opakowania plastikowe itp.

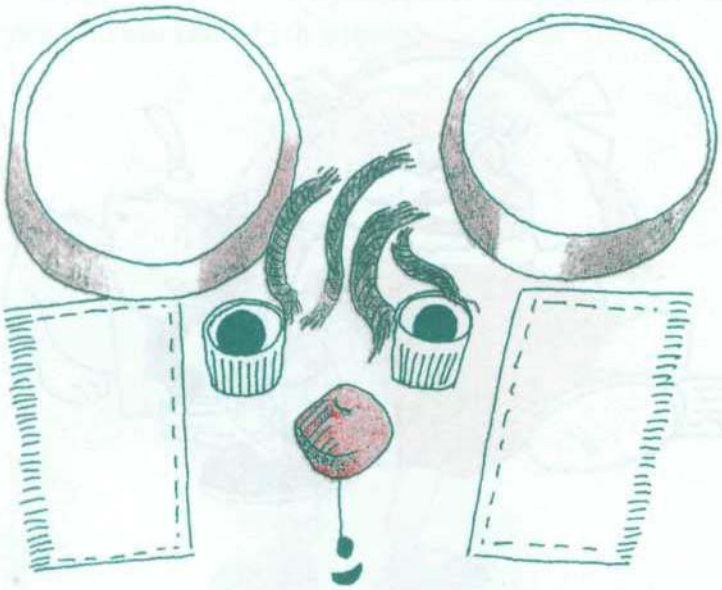

** Zabawa pobudza wyobraźnię, wyzwala inwencję twórczą, uczy tworzyć z materiałów niekonwencjonalnych.*

37

Wyprawa do supermarketu

Przed wyprawą sporządź razem z maluchem dokładną listę produktów, które chcesz kupić. Narysuj je wyraźnie na kartce, którą weźmiecie ze sobą. W sklepie staraj się skierować wózek w tę stronę, gdzie stoją poszukiwane produkty. Maluch, patrząc na ściągawkę, pomaga ci wyszukać potrzebne rzeczy.

** Taka wspólna wyprawa do sklepu daje dziecku poznać, że wykonuje ważną i pożyteczną pracę, a poza tym ćwiczy spostrzegawczość.*

38

Pierwsze proste linie

Z kolorowego papieru dziecko wycina kilka różnych „domków" — ich kształt jest raczej umowny, ale to nieważne. Następnie nakleja je po kolei na kartce papieru, starając się wykorzystać całą kartkę. Grubym flamastrem rysuje drogę od domku do domku, opisując je jak najdokładniej (kolor, kształt, wielkość itd.).

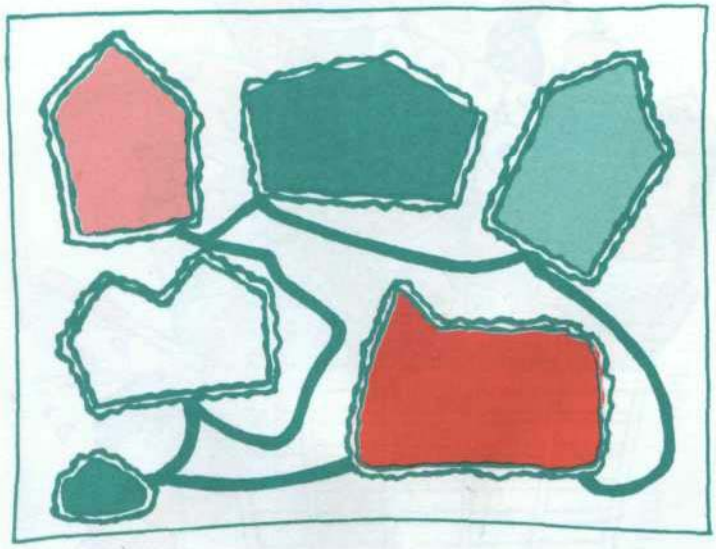

** *Zadanie to wymaga dużej koncentracji i... staranności.*

39

Ćwiczymy wymowę

*Moja **pani**, **prosi pani**,*
*żeby **pani** mojej **pani**,*
*pożyczyła troszkę **pieprzu**.*

*Nie **pieprz** Pietrze,*
*wieprza **pieprzem**,*
*bo **przepieprzysz**,*
*Pietrze, wieprza **pieprzem**.*

Dziecko powtarza za tobą tę króciutką rymowankę, starając się bardzo dokładnie wymawiać wszystkie słowa. Gdy już nauczy się jej na pamięć, niech powtórzy ją jeszcze raz, trochę inaczej, akcentując spółgłoskę „p".

*** Ćwiczenie pamięci, mięśni warg (przy wymowie spółgłoski „p"), a także nauka poprawnej i płynnej wymowy.*

40

Co się zmieniło?

Poproś swego małego detektywa, żeby dobrze się rozejrzał po pokoju, w którym jesteście. Potem, gdy wyjdzie na chwilę, ty szybko przestaw jakiś przedmiot, oczywiście wybierz coś, co stoi na widocznym miejscu. Maluch po powrocie do pokoju od razu powinien zauważyć, co się zmieniło. Teraz kolej na ciebie: ty musisz się popisać swoją spostrzegawczością.

*** Ćwiczenie orientacji przestrzennej, zmysłu obserwacji i spostrzegawczości.*

41

Dwie żabki

Dwoje dzieci stoi do siebie tyłem, dotykając się pleckami. Następnie kucają i przeplatają ręce (tak jak na rysunku). Para żabek musi jakoś sobie radzić i lepiej lub gorzej poruszać się skokami tak, aby dotrzeć do wyznaczonego celu.

**** Ćwiczenie koordynacji ruchów i umiejętności zgrania ich z drugim dzieckiem.*

42

Szmaciana laleczka

Dziecko staje w lekkim rozkroku, ręce opuszczone wzdłuż tułowia i powoli przeobraża się w szmacianą laleczkę. Zaczyna od głowy, która pomału luźno opada na piersi, później szyja, ramiona i reszta tułowia stają się ciężkie, coraz cięższe, a w końcu nogi się uginają pod ciężarem ciała, jakby naprawdę były ze szmatek, i laleczka — ostrożnie — opuszcza się na podłogę. Oczy ma zamknięte, słucha własnego oddechu. Pełny relaks. Unosisz delikatnie po kolei rączki, nóżki, główkę dziecka, które opadają ciężko na podłogę. Później laleczka „ożywa", otwiera oczy, podnosi głowę itd.

*** Bardzo ważne ćwiczenie umiejętności relaksowania się i rozluźniania wszystkich mięśni.*
Zabawa w „szmacianą laleczkę" polecana jest szczególnie, gdy dziecko czuje się zmęczone.

43

Łańcuch na choinkę

Przed świętami Bożego Narodzenia dzieci przeżywają okres radosnego podniecenia. Rwą się do pomocy w przygotowaniach świątecznych. Wykorzystaj ten zapał i zaproponuj dziecku wspólne zrobienie ozdoby na choinkę — kolorowego łańcucha. Poproś dziecko, aby nacięło dużo różnokolorowych pasków z gładkiego papieru w wymiarze mniej więcej 2x8 cm. Przygotuj dobry klej do papieru i możecie zaczynać pracę. Należy skleić dwa końce kolorowego paska, tak żeby powstało kółko. Następny paseczek trzeba przewlec przez to kółko i znów skleić jego końce i tak dalej aż do wyczerpania zapasu kolorowego papieru.

*** Praca jest łatwa, a daje dziecku ogromną satysfakcję z własnoręcznego przygotowania ozdoby na choinkę. Poza tym ćwiczy sprawność manualną dziecka (wycinanie równych pasków), a także cierpliwość (klejenie). Oczywiście wyzwala również inwencję twórczą (dobieranie kolorów).*

44

Jaworowi ludzie

Jawor, jawor, jaworowi ludzie,
Co wy tam robicie?
Budujemy mosty dla pana starosty,
Wszystkie panny przepuszczamy,
Tylko jedną zatrzymamy.

Dwoje dzieci trzyma się za ręce, tworząc „bramę". Wcześniej umawiają się, które będzie jabłkiem, a które gruszką lub diabłem i aniołem. Inne dzieci robią korowód i rytmicznie powtarzając wierszyk, przechodzą przez bramę. Jaworowi ludzie przy słowach „tylko jedną zatrzymamy" nagle zamykają bramę, opuszczając ręce. Zatrzymują jedno dziecko i pytają je, czy chce do anioła czy do diabła (do jabłka czy do gruszki). Wygrywa ta grupa, która na koniec zabawy zbierze więcej chętnych.

** Wdraża do zgodnej zabawy w grupie rówieśników.*

45

Krzesła w butach

Przygotuj tyle krzeseł, ile dzieci bierze udział w zabawie oraz tyle bucików, ile jest razem nóg u krzeseł. Na twój sygnał uczestnicy zabawy, z zawiązanymi oczami, zakładają buty na wszystkie cztery nogi swojego krzesła. Wygrywa ten, który pierwszy „obuje" krzesła.

** Jeśli dziecko nie chce mieć zawiązanych oczu, nie należy go zmuszać i może dobrać buciki do pary bez zawiązanych oczu.*

46

Plama kontrolowana

Na papier albo na kawałek bristolu spuść dużą kroplę atramentu (czarnego lub kolorowego). Dziecko porusza papierem w ten sposób, żeby atrament rozlał się w różnych kierunkach (musi uważać, żeby nie kapnął na stół czy na podłogę), tworząc nieregularny rysunek. Mały artysta tą niecodzienną techniką może zrobić także różnokolorową abstrakcyjną grafikę — z kleksów w różnych kolorach.

** Wyzwala inwencję twórczą i wyobraźnię, wyrabia precyzję ruchów.*

47

Naklejamy kwadraty

Przygotuj kilka różnokolorowych kwadratowych kartek o wymiarze 6x6 cm. Następnie przetnij każdy z nich tak, aby otrzymać dwa trójkąty lub dwa prostokąty. Otrzymane w ten sposób różnokolorowe figury wymieszaj ze sobą i wyciągnij jedną na chybił-trafił. Teraz poproś dziecko, żeby z całego stosiku wybrało brakującą część — trójkąt lub prostokąt, ale w innym kolorze. Dwie figury złożone na nowo utworzą dwubarwny kwadrat. Naklejcie razem te kwadraty na białej kartce papieru.

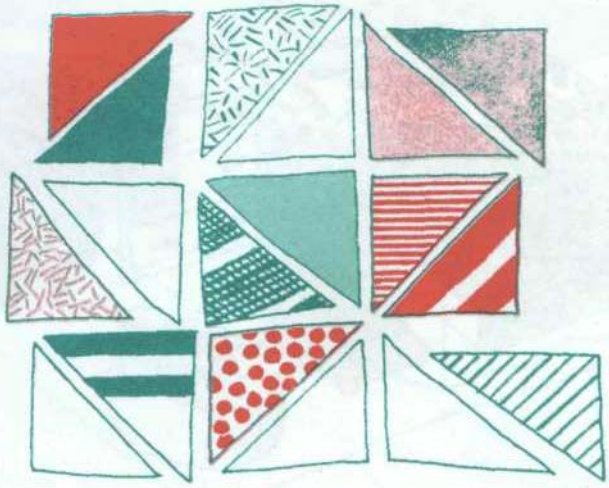

*** Tworzenie obrazu w stylu pop-art, a także pierwsza lekcja geometrii.*

48

Pokój dla lalek

Zgromadź różne drobiazgi, które mogą się wam przydać przy „meblowaniu" pokoju dla lalek: puste, duże i małe pudełka, korki, guziki, kawałki materiału itp. Teraz możecie przystąpić do wspólnego majsterkowania, wykorzystując zebrane „skarby". Na przykład zróbcie komódkę ze sklejonych pudełek po zapałkach, lustro z aluminiowego guzika, stolik z korka (nóżka!) i okrągłej przykrywki. Pole do popisu ogromne!

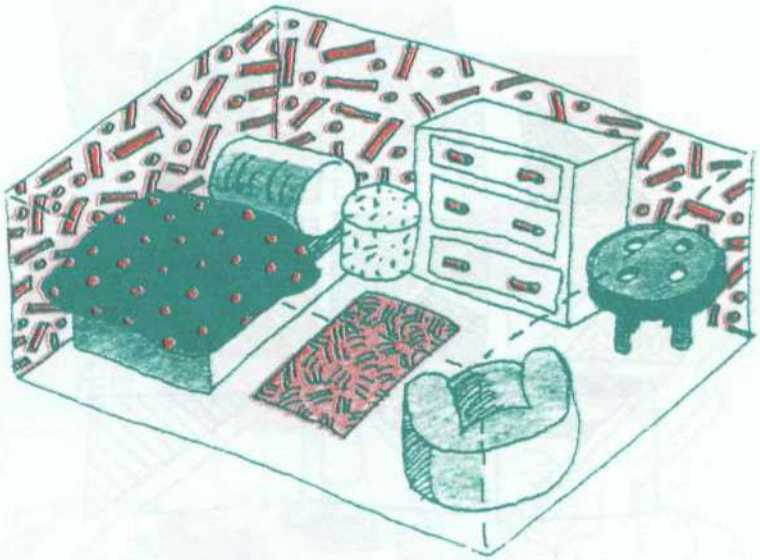

*** Zabawa rozwija pomysłowość, wyobraźnię i zdolności manualne.*

49

Własny domek

Do zrobienia domku dla twego dziecka potrzebny jest duży prostokątny lub kwadratowy kawał materiału i... stół, który posłuży jako rusztowanie domu. W materiale wycinasz otwory, które będą drzwiami i oknami. Razem z dzieckiem obmyślasz i wybierasz różne szczegóły do wykończenia i upiększenia domku. W oknach możesz zrobić zasłonki, w drzwiach kotarę...

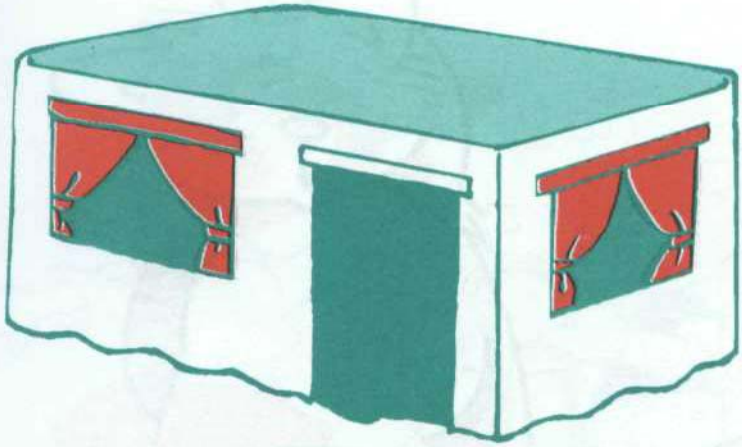

** Wszystkie dzieci bardzo lubią mieć swoje własne „schronienie", gdzie mogą się bawić; urządź więc dla swojego dziecka taki „domek", jeśli tylko pozwalają ci warunki mieszkaniowe. To naprawdę duża radość dla malucha.*

50

Konkurs dla gadułów

Na początek pierwsza tura konkursu dla gadułów może trwać 10 lub 15 sekund. W tym czasie, na dany sygnał, uczestnicy muszą jednym tchem powiedzieć jak najwięcej słów, jakie im przyjdą do głowy. Wszystkie tematy są dozwolone, ale nie wolno się powtarzać ani wymyślać słów całkiem nowych. To wcale nie takie łatwe, trzeba mieć język nieźle wyćwiczony, żeby podołać temu zadaniu.

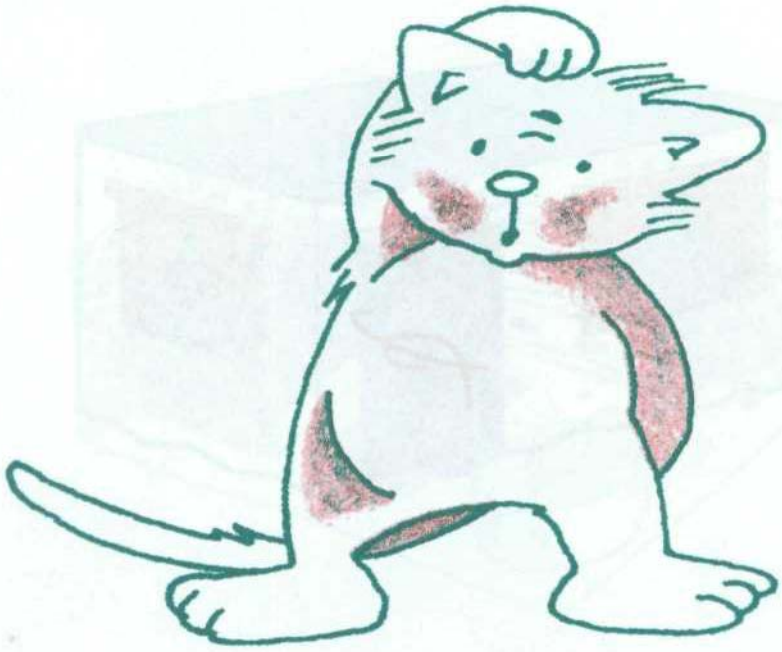

*** Ćwiczenie językowe — dziecko stara się przypomnieć sobie i wyartykułować jak najwięcej słów.*

51

Tak mówiła moja babcia

Przybierając bardzo poważny ton, opowiedz dziecku jakąś zajmującą przygodę z własnego dzieciństwa. Co jakiś czas wplataj w to opowiadanie polecenie, na przykład: — Pokaż język, podrap się w ucho, wstań itp. Twój słuchacz powinien wykonać to polecenie, ale tylko wtedy, gdy poprzedzisz je zdaniem: — Tak mówiła moja babcia... Oczywiście tak skomplikuj akcję, zmieniaj rytm i ton opowiadania, żeby zmylić dziecko. Jeśli pomyli się trzy razy, daje fant.

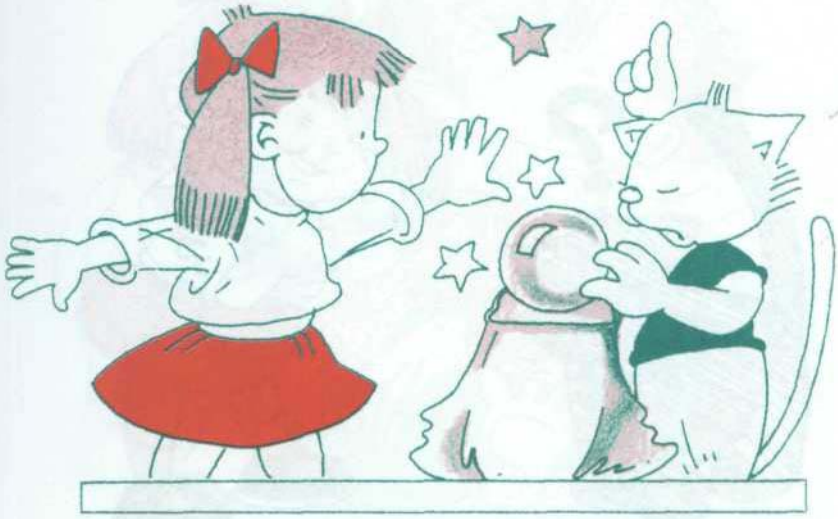

*** Dziecko wprawia się do uważnego słuchania i rozumienia, ćwiczy refleks.*

52

Czyj to cień?

Posadź dziecko naprzeciwko ściany, a z tyłu ustaw lampę. Strumień światła skieruj na ścianę. Od razu pojawią się na niej różne cienie. Stojąc za dzieckiem, „rzucaj" na ścianę cienie najróżniejszych zabawek — misia, samochodu, wielbłąda, kota, lalki itd. Poruszaj nimi, ustawiaj je z boku, z tyłu. Dziecko powinno odgadnąć, czyje to cienie, chociaż starasz się jak najbardziej utrudnić mu to zadanie. Po trzech pomyłkach — zmiana ról!

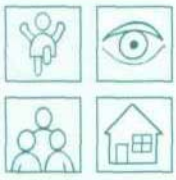

** Zabawa uczy dziecko uważnie obserwować, wychwytywać różnice w rysunku sylwetek rozmaitych przedmiotów.*

53

Wachlarzyk

Zorganizuj minikonkurs, kto potrafi najszerzej rozczapierzyć palce u nóg. Dzieci kładą się na podłodze, wyciągają przed siebie bose nóżki i szeroko, szeroko rozstawiają palce. Wygrywa to dziecko, któremu udało się zrobić najszerszy wachlarz z palców. Na zakończenie konkursu wszystkie dzieci robią kółka samymi stopami, najpierw w jedną, a potem w drugą stronę.

** Ta zabawa jest pożytecznym ćwiczeniem stóp.*

54

Odpoczynek

Po męczącej zabawie dziecko powinno wypocząć. Kładzie się na plecach na podłodze — ręce szeroko rozłożone, a kolanka zgięte i podciągnięte na piersi, pod samą brodę. Następnie maluch pozwala nogom opaść na podłogę, na prawą stronę. Głowa zwrócona jest w przeciwnym kierunku, a oczy zamknięte. Tak wypoczywa chwileczkę, po czym nogi, wciąż zgięte, powracają do poprzedniej pozycji i powoli opadają na lewo, a głowa zwrócona jest w prawo. Na zakończenie dziecko rozprostowuje się i wyciąga na całą długość.

** Ćwiczenie mięśni pleców i nóg, relaks dla całego ciała po męczącej zabawie.*

55

Piłka inaczej

Tym razem w zabawie piłką biorą udział nóżki. Dziecko siada wygodnie i trzymając piłkę między stopami, macha nogami w różnych kierunkach: do góry, na dół, robi kółka, ważne jest to, żeby piłeczka nie upadła na podłogę. Po chwili wypoczynku to samo ćwiczenie w pozycji leżącej: nogi zgięte w kolanach, wyprostowane, kreślą kółka w powietrzu, w lewo, w prawo. Wszystkie „chwyty" dozwolone, co tylko podpowie fantazja.

*** Ćwiczenie uczy kontroli nad ruchami, koordynacji oraz wyrabia zwinność nóg.*

Portret z profilu

Przypnij do ściany białą kartkę papieru i skieruj na nią światło lampki. Posadź dziecko między źródłem światła a kartką, a na papierze pojawi się cień jego głowy. Cień może się zmniejszać, zwiększać, pokazywać głowę z przodu i z boku. Naszkicuj ołówkiem zarys głowy z profilu. Później go wytnij i poproś dziecko, aby dokończyło dzieła: może szkic uzupełnić o szczegóły, pokolorować, ozdobić. Gotowy profil naklejcie wspólnie na kolorową kartkę papieru.

** Dziecko „odkrywa" i poznaje własny wizerunek z profilu.*

57

Kolaż dla łakomczuchów

Przeglądając wspólnie ilustrowane czasopisma, wybierzcie te ilustracje, które przedstawiają artykuły spożywcze: owoce, jarzyny, słodycze, napoje, wszystko, co nadaje się do jedzenia i picia. Poproś dziecko, aby wycięło je jak najstaranniej i skomponujcie razem jakiś fantastyczny obraz, może to być portret, na którym rybki zastąpią oczy, marchewka — nos, pory — włosy, a małe ciasteczka — naszyjnik. Pole dla fantazji nieograniczone.

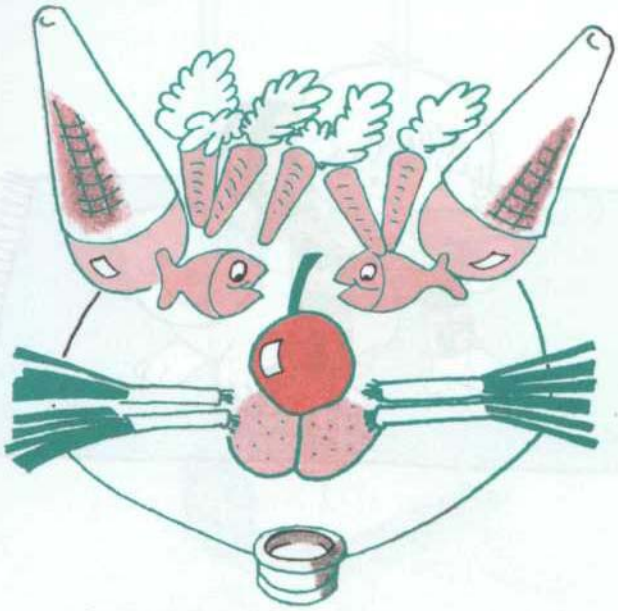

*** Wyrabianie sprawności manualnej, próba klasyfikowania przedmiotów według ich funkcji, rozwijanie wyobraźni i pomysłowości.*

58

Ruchomy most

Dziecko stoi prosto, nogi w lekkim rozkroku, ręce wyciągnięte wzdłuż ciała. Uwaga! Ruchomy most zaczyna się opuszczać: ręce opierają się o podłogę, nogi w dalszym ciągu wyprostowane, plecy proste. W tej pozycji „most", podnosząc i opuszczając pięty, zaczyna się kołysać do przodu i do tyłu. Aż dwanaście razy. Po czym zgina kolanka i powraca powoli do początkowej pozycji.

** Ćwiczenie gimnastyczne, w czasie którego pracuje całe ciało.*

59

Tajemnica w koszyku

W koszu lub w torbie na zakupy schowaj jakiś dobrze znany dziecku przedmiot. Za pomocą zręcznie zadawanych pytań dziecko musi odgadnąć, co to jest. Na pytania możesz odpowiadać tylko „tak" lub „nie". Gdy maluch w końcu odkryje tajemnicę, zmieniacie się rolami.

**** Ćwiczenie umiejętności prawidłowego formułowania pytania, logicznego myślenia i obserwacji.*

60

Jeszcze raz portret

Ilustrowane czasopisma są niewyczerpanym źródłem inspiracji do różnej „działalności" artystycznej. Tym razem, przeglądając kolorowe pismo, wybierzcie duży i wyraźny portret. Do fotografii przyłóż kalkę kreślarską i poproś malucha, żeby przekalkował rysunek. Następnie może go pokolorować i dopracować samodzielnie różne szczegóły twarzy: oczy, nos, usta, włosy itp. Gdy skończy, przesuń nieco oryginał pod kalką i dziecko, rysując kolejny wariant portretu, dokona ważnego eksperymentu artystycznego: stworzy dzieło w stylu pop-art à la Andy Warhol.

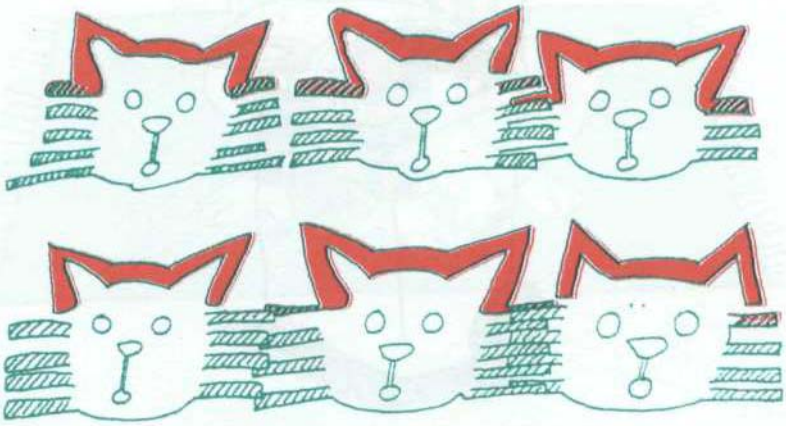

** *Zabawa wyzwala inwencję twórczą.*

61

Zabawa w łabędzie

Kilkoro dzieci — powinno ich być nie do pary — kręci się po pokoju (każde oddzielnie), i machając płynnie rękami w takt piosenki, naśladują ruchy pływających łabędzi. Śpiewają:

Po szerokim stawie
pływają łabędzie,
kto swego nie złapie,
ten niezdarą będzie.

Po czym szybko łączą się w pary. Jedno dziecko pozostaje samo. Inne łabędzie krążą wokół niego, śpiewając:

A oto już mamy
łabędzia jednego,
co nie umiał znaleźć
przyjaciela swego.

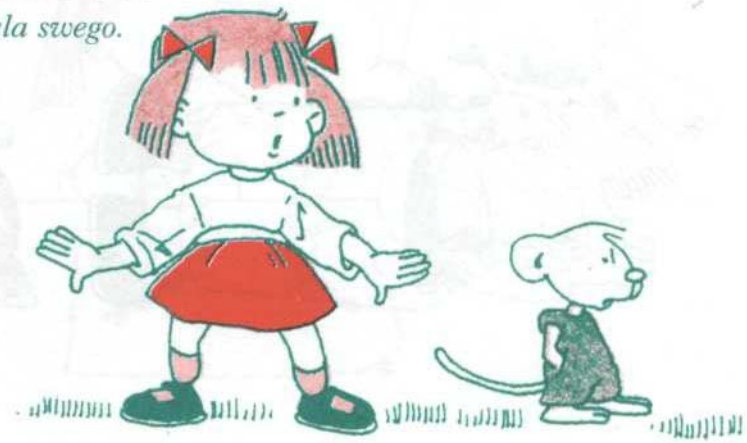

** Utrwalenie znaczenia pojęcia „para", ćwiczenie refleksu, wyczucia taktu.*

62

Koci tunel

W tę grę bawi się kilkoro dzieci. Przez wyliczankę wybierają spośród siebie kota, wszyscy pozostali uczestnicy gry — to myszy. Jeśli kot dotknie myszkę, ta nieruchomieje, stając w lekkim rozkroku. Może odzyskać wolność tylko wówczas, gdy któraś z koleżanek — myszek, ryzykując własną wolność, przejdzie na czworakach między jej rozstawionymi nogami. Gra się kończy, kiedy kot się zmęczy gonieniem myszy albo kiedy wszystkie myszki zostaną unieruchomione przez kota.

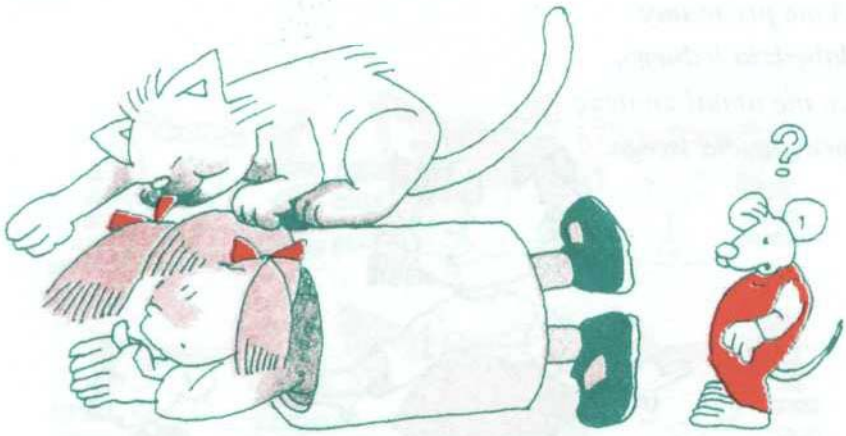

** *Zabawa ćwiczy refleks, uczy solidarności.*

63

Malowanie gąbką

Żeby otrzymać ten niezwykły pędzelek, wystarczy przymocować kawałek gąbki na końcu patyczka. Zrób trzy takie pędzelki i każdy z nich włóż do małego słoiczka lub dzbanuszka z rozrobioną farbą (trzy podstawowe kolory wystarczą). Słoiczki — dla większej stabilności — ustaw w miseczce lub większym pudełku. Teraz już tylko kartka papieru i dziecko może tworzyć najwspanialsze dzieła. Pole do popisu ogromne.

** Wykorzystanie nietypowego materiału do malowania, stwarzającego inne możliwości niż pędzelek czy flamaster.*

Dalej, naprzód!

W tej zabawie bierze udział kilkoro dzieci, które dzielą się na dwie grupy. Każda drużyna staje na swoim polu, oddzielonym linią od pola przeciwników. Uczestnicy kładą na ziemi, u swoich stóp, balony lub lekkie piłki. Na sygnał — Naprzód! — dzieci chwytają piłki i przerzucają je — najszybciej, jak to możliwe — za linię, na pole przeciwnika. Obie drużyny starają się pozbyć wszystkich piłek ze swojego pola. Zwyciężają ci, którym na koniec zabawy zostało mniej piłek.

** Ćwiczy refleks i sprawność ruchową.*

65

Autoportret malowany na szkle

Dziecko siada wygodnie przed lustrem (dość dużym). Ogląda uważnie swoją twarz, zwracając uwagę na to, co w twarzy jest symetryczne: oczy, brwi, uszy, nozdrza, policzki. Przystępuje do dzieła, bezpośrednio na lustrze malując pastą do zębów (łatwo ją zmyć) swoje odbicie. Stara się to zrobić jak najdokładniej.

** Obserwacja własnej twarzy, przyjrzenie się szczegółom, a później próba ich odtworzenia — służą poznaniu i zapamiętaniu własnego wizerunku.*

66

Wykrywacz kłamstw

Zaproponuj małemu detektywowi następującą zabawę: opowiadasz mu jakąś zajmującą historię, zręcznie wplatając od czasu do czasu nieprawdziwe zdanie, np. „Tego ranka posoliłam kawę. Dziś w południe zobaczyłam księżyc. Sarenka uciekała na swoich sześciu nogach". Dziecko powinno od razu wychwycić fałsz i przerwać ci opowieść. Gdy skończysz swoją historię, zamieniacie się rolami.

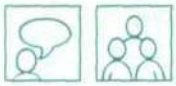

*** Ćwiczenie uważnego słuchania i logicznego myślenia, a także umiejętności odróżniania fikcji od prawdy.*

67

Obwiedziona sylwetka

Z ilustrowanego czasopisma wytnij sama lub zachęć dziecko do wybrania i wycięcia jakiejś sylwetki: człowieka, zwierzęcia, rośliny, domu. Przyklej wycięty obrazek na białej kartce papieru. Dziecko grubym, kolorowym flamastrem obrysuje tę sylwetkę — najpierw prowadząc linię jak najbliższej oryginału, następnie, zmieniając wciąż kolory, coraz dalej i dalej. Ostatni kontur powinien sięgać niemal brzegu kartki.

** Ćwiczenie precyzji ruchów ręki, kształcenie umiejętności zagospodarowania całej wolnej przestrzeni, jaką dziecko ma do dyspozycji.*

68

Zabawa w chowanki

Wybierzcie wspólnie jakiś nieduży przedmiot, który schowasz, gdy dziecko wyjdzie na chwilę z pokoju. Przed rozpoczęciem poszukiwań daj maluchowi kilka cennych wskazówek, gdzie ma go szukać, ale wskazówek nie wprost, tylko zaszyfrowanych, np. to, czego szukasz, znajduje się pod czymś dużym, co ma nogi, ale nie chodzi (stół); twój skarb leży niedaleko czegoś, co ma zęby, ale nie gryzie (widelec). Wskazówki-zagadki dodatkowo uatrakcyjnią zabawę. Możesz również pomóc poszukiwaczowi, sygnalizując, że zrobi się „ciepło" lub „zimno", gdy się zbliża lub oddala od kryjówki.

** Ponadczasowa zabawa, zawsze atrakcyjna dla dzieci, rozwija zmysł obserwacji, pobudza do myślenia.*

69

Bazgrołki

Z kolorowego czasopisma wytnij sylwetkę człowieka albo zwierzęcia. Połóż ją na czystej kartce papieru i poproś małego artystę, aby grubym flamastrem obrysował jej kontury. Teraz zabierz wyciętą figurę, a na papierze zostanie zarys postaci namalowany przez dziecko. Nie szkodzi, że jest trochę niezgrabny, następnym razem uda się lepiej.

** Pierwszy krok do nauczenia się rysowania postaci.*

70

Łatwe latanie

Połóż się na plecach na dywanie lub kocu, unieś lekko nogi i zegnij je w kolanach, a maluch niech się na nich usadowi, opierając brzuszek na twoich stopach. Trzymacie się mocno za ręce. Pozycja do startu wyśmienita. Wyprostowujesz w górę nogi, a dziecko frunie na nich wysoko. Tułów i nogi ma wyprostowane. Teraz lot na dół i znowu w górę, możecie na chwilę puścić ręce, jeśli dziecko czuje się pewnie.

** *Świetne ćwiczenie równowagi.*

71

Bartosz

Jak się masz, Bartoszu?
— Gąsiora mam w koszu.
— Jak dzieci, jak żona?
— To gąsior, nie wrona.
— Jak żona, jak dzieci?
— Związany, nie poleci.
— Czyście głuchy, czy głupi?
— Może go kto kupi!

Ten przezabawny dialog prowadzisz z dzieckiem: najpierw ty zadajesz pytania, a potem role się odwracają. Możecie go powtarzać kilka razy, aż maluch nauczy się rymowanki na pamięć.

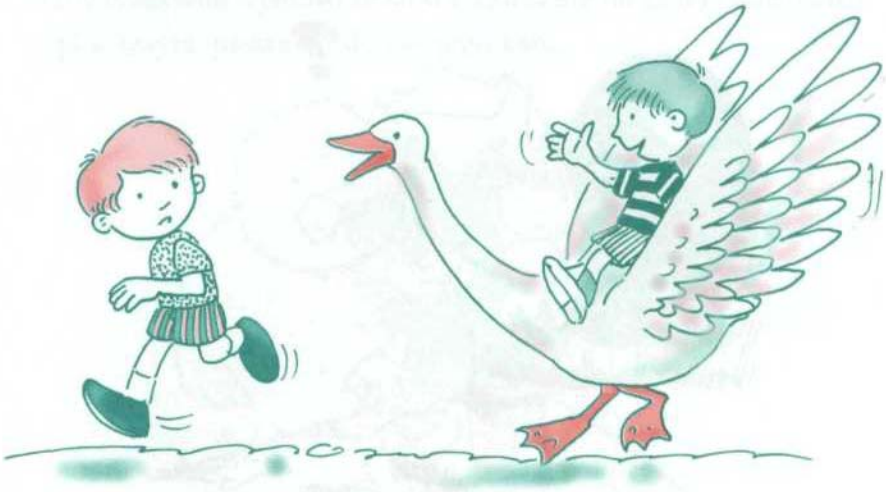

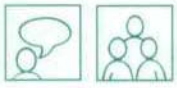

** Powtarzanie rymowanki nie tylko ćwiczy pamięć, ale wyrabia w dziecku poczucie humoru — dziecko wyczuwa komizm sytuacyjny.*

Pisanki

Malowanie jajek przed świętami Wielkanocy to zawsze wielkie przeżycie dla dzieci. Tym razem twój maluch może uczestniczyć w ważnym misterium robienia pisanek. Do farbowania użyjcie barwników naturalnych. Żeby otrzymać kolor ciemnoróżowy, trzeba jajko pogotować około 10 minut razem z pokrojonymi burakami. Kolor żółty lub żółtorudy otrzymamy, gotując je (również 10 minut) z łupinami z cebuli. Fioletowy — dodając do wody garstkę mrożonych czarnych jagód. Żeby otrzymać różne nasycenie tych kolorów, należy je dłużej lub krócej gotować. Możecie również poeksperymentować i pomieszać poszczególne barwniki! Ciekawe, co z tego wyjdzie?

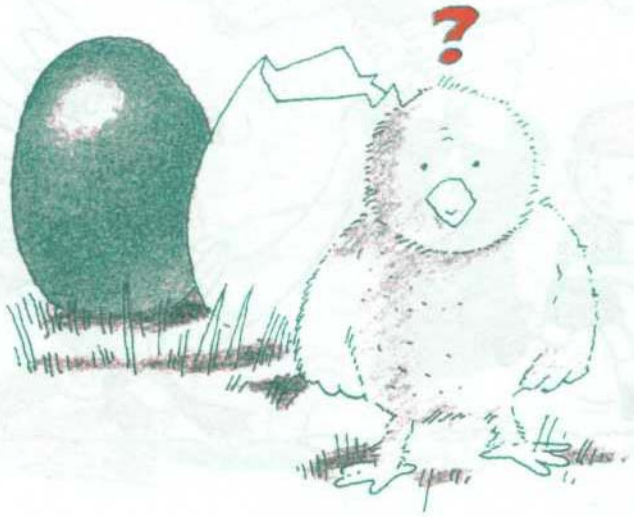

** Oprócz zadowolenia dziecka z uczestniczenia w przygotowaniach do świąt, malowanie jajek pobudza pasję eksperymentatorską i poznawczą dziecka.*

73

Zabawa w wilka i gąski

Wybrany przez wyliczankę wilk staje w kącie pokoju (lub ogrodu) i czai się na gąski, zbite w ciasną gromadkę. Prowadzą taki dialog:

Gąski: — Gdzie jest wilk?

Wilk: — Za górą.

I dalej gęsi pytają, a wilk odpowiada:

— Co robi? — Gęsi drze! — Dużo ich nadarł? — Półkopek. — Jakie ma oczy? — Jak węgle w nocy. — Jakie ma uszy? — Jak dwa obrusy. — Jaki ma nos? — Jak polski grosz. — Jakie ma ręce? — Jak dwie obręcze. — Jakie ma nogi? — Jak dwa batogi. — Jaki ma pysk? — Taki, co cię pożre!

Gdy tylko wilk wymówi te słowa, rzuca się na gąski i jeżeli którąś schwyta, prowadzi do swojego kąta.

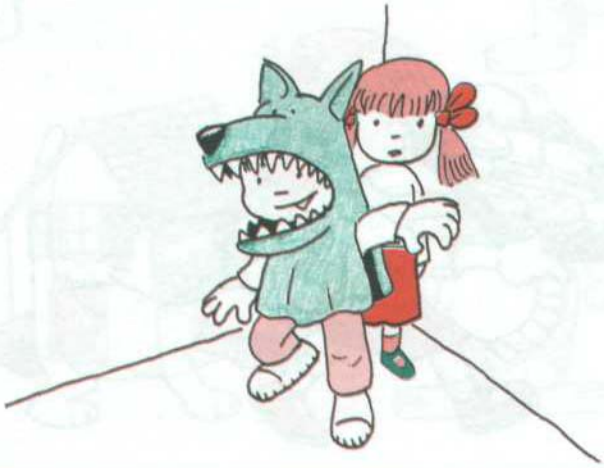

** Nauka wspólnej zabawy w grupie rówieśników, ćwiczenie pamięci.*

74

Małe ciasteczka

Poproś dziecko, aby pokroiło na drobne kawałki kostkę masła; gdy już to zrobi, dodaj szklankę mąki, dolej filiżankę zimnej wody. Teraz sprawiedliwie razem „wyrabiacie" ciasto, dorzucając 100 gramów tartego sera, szczyptę soli i pieprzu i ewentualnie imbiru (dla pięknego koloru). Uformuj z ciasta kulę i odstaw ją do lodówki na dwie, trzy godziny. Następnie rozwałkuj ją na płaski placek i znów poproś o pomoc malucha. Jego zadaniem będzie powycinać z ciasta różne formy, używając szklanki lub noża o zaokrąglonym ostrzu. Następnie można posmarować ciasteczka roztrzepanym jajkiem i posypać tartym serem. Teraz zmiana ról, ty przejmujesz pałeczkę i na posmarowanej tłuszczem blasze wsadzasz ciasteczka do piekarnika na około 15 minut.

** Oprócz pożytku płynącego ze wspólnej i zgodnej pracy, zajęcia kuchenne rozszerzają wachlarz doznań smakowych, a także doskonalą sprawność manualną dziecka.*

75

Bliźniacze słowa

W pociągu, samochodzie, a także w domu, zabaw się z dzieckiem w wykrywanie identycznych słów. Zacznij opowiadać dziecku jakąś zajmującą historyjkę lub po prostu wymieniaj jednym tchem słowa, które ci przyjdą do głowy. Od czasu do czasu powtórz któreś słowo, a mały detektyw od razu musi je wyłowić i zareagować.

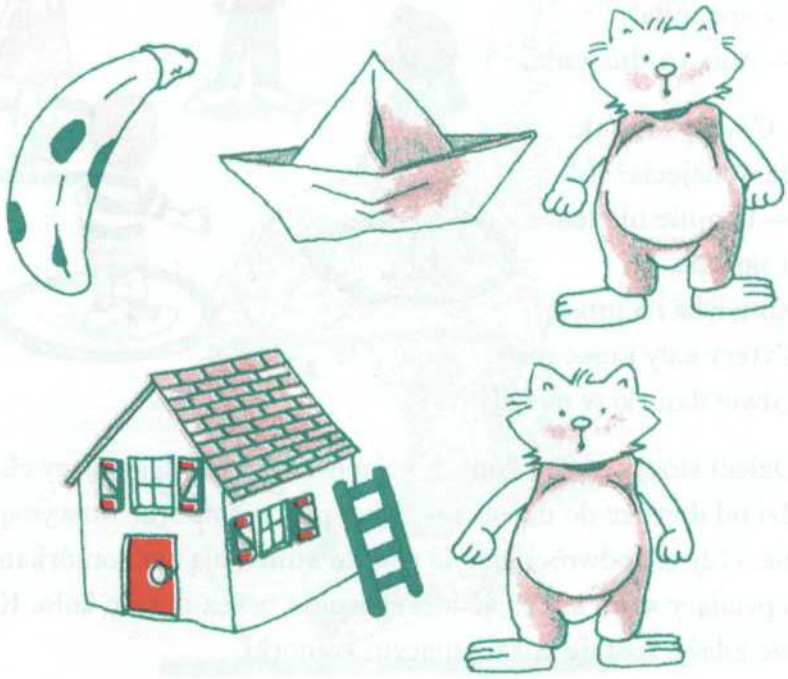

** Zabawa wyrabia pamięć słuchową, uczy uważnego słuchania i koncentracji, ćwiczy refleks.*

76

Komórki do wynajęcia

Czy są komórki do wynajęcia?
— A dla kogo?
— Dla mego prosięcia.

— Nie ma u mnie,
ale była.
Jest tam, u sąsiada.
Trochę pani
się spóźniła!
— Ano, trudna rada.

...Czy są komórki
do wynajęcia? itd.
— U mnie nie ma,
u sąsiada.
Komórka na prosię,
Cztery kąty i piec piąty,
I dwie dziurki w nosie!

Dzieci stoją w zakreślonych kołach-komórkach, pytający chodzi od dziecka do dziecka w kole i pyta o komórkę do wynajęcia. Gdy się odwróci, dzieci szybko zmieniają się komórkami, a pytający stara się zająć któreś wolne przez chwilę koło. Kto nie zdąży, zostaje poszukującym komórki.

*** Ćwiczenie refleksu i umiejętności wspólnej zabawy w grupie.*

77

Mały Indianin

Powiedz coś do dziecka, może to być początek znanej mu rymowanki, otwartą dłonią szybko uderzając w usta — głos będzie zniekształcony, przypominający nawoływania Indian z plemienia Siuksów. Dziecko musi odgadnąć, jaki to wierszyk i w ten sam sposób dopowiedzieć dalszy ciąg.

*** Rozszyfrowywanie zniekształconego głosu ćwiczy umiejętność uważnego słuchania.*

78

Pomidor

W „pomidora" może się bawić kilkoro dzieci. Jedno z nich, najstarsze, zadaje maluchom różne pytania, np. „Co wisi na ścianie?, Jak się nazywasz?", na które zawsze trzeba odpowiedzieć „Pomidor!" Pytania powinny być podchwytliwe. Jeśli ktoś się pomyli albo zaśmieje — daje fant.

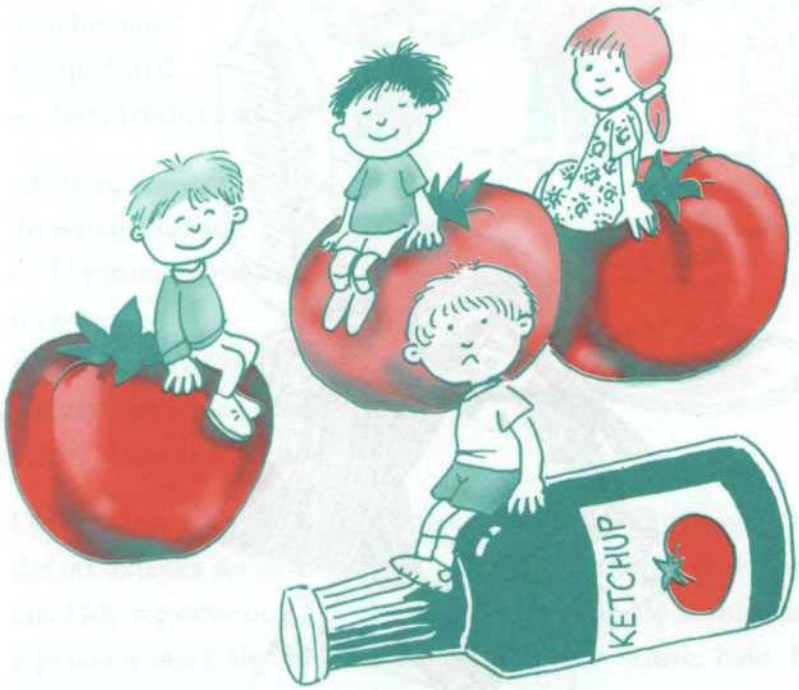

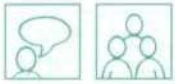

** Wyrabia poczucie humoru, ćwiczy refleks.*

79

Głuchy telefon

Dzieci siadają w rzędzie blisko siebie. Pierwsze dziecko przekazuje na ucho najbliższemu sąsiadowi jakąś „ważną wiadomość", na przykład: — Na kolację będą pączki. — Sąsiad z kolei powtarza szeptem to, co usłyszał następnemu dziecku, i tak dalej. Ostatni uczestnik zabawy mówi głośno usłyszane zdanie. I oto okazuje się na przykład, że: „Na kolację będą bączki".

* *Dużo śmiechu i radości ze wspólnej zabawy.*

80

Zwierzęta na farmie

Uczestnicy zabawy siadają w rzędzie na ławce i umawiają się, kto będzie kurczakiem, kotem, psem, koniem, świnką itp. Pomaga im w tym gospodyni. Na podwórko przychodzi gospodarz i głośno pyta, czy gospodyni ma w swoim gospodarstwie na przykład konia. Gospodyni odpowiada „tak" albo „nie". Jeśli powie „tak", wymienione zwierzę zrywa się z ławki i biegnie dookoła podwórka, jak najszybciej stara się wrócić na swoje miejsce, zanim złapie je gospodarz. Jeśli jednak biedne zwierzę zostanie złapane, będzie gospodarzem w następnej kolejce.

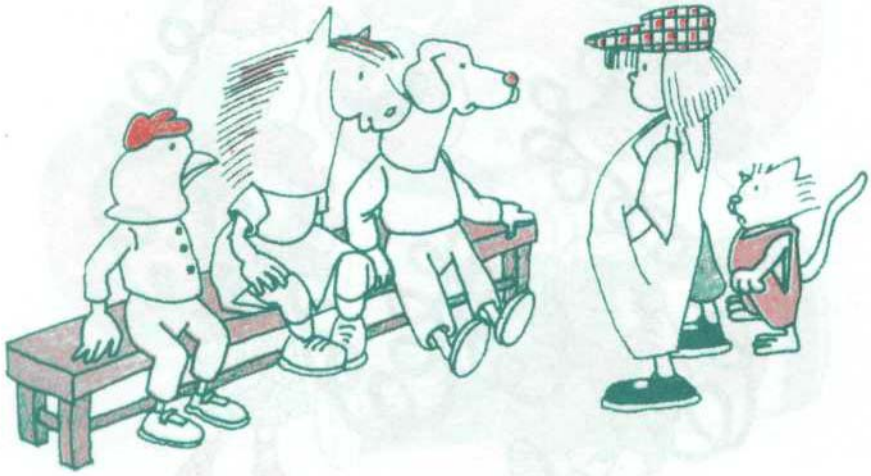

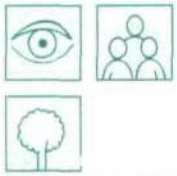

** *Zabawa wymaga refleksu i szybkości.*

81

Na wsi

Po podwórku chodzą gęsi, układają sobie piórka — dzieci stają na jednej nodze i robią skręty głową w lewo i prawo, jakby muskały piórka. Gęsi szukają pożywienia — dzieci robią kilka kroków w przysiadzie, potem skłony głowy, jakby szukały pożywienia.

Drzewa w lesie kołysze silny wiatr — dzieci stają w rozkroku, ręce podniesione do góry. Robią skłony na boki, jakby koronami drzew poruszał wiatr.

Do gniazdka leci jaskółka — dzieci stoją na jednej nodze z rękami szeroko rozpostartymi, druga noga wyciągnięta poziomo.

* *Ćwiczenie sprawności ruchowej i zmysłu równowagi.*

82

Wspólna wędrówka

Wyciągnijcie się na plecach na dywanie lub na łóżku, w ten sposób, aby stykały się wasze stopy. Unosząc nieco nogi zacznijcie pedałować. Szybko, szybko, coraz szybciej. Po chwili odpoczynku wędrówkę zaczynacie od nowa, można zmienić „kierunek" marszu.

** Ćwiczenie gimnastyczne, wyrabiające mięśnie nóg.*

83

Pająk i muchy

Dzieci biegają po pokoju, bzykając jak muchy. W rogu czyha pająk. Na hasło: — Pająk! — wszystkie muchy porażone strachem zastygają w bezruchu, a pająk wychodzi z kąta, krąży po pokoju i przygląda się wszystkim dzieciom. Jeśli któreś dziecko się poruszy albo zaśmieje — pająk zabiera je do siebie do kąta.

** Zabawa uczy panowania nad sobą i cierpliwości.*

84

Cześć!

Dwoje dzieci staje do siebie plecami w odległości mniej więcej 12 centymetrów. Nogi lekko rozstawione, ręce wyciągnięte wzdłuż ciała. Na „raz dwa trzy" pochylają się tak, aby jednocześnie dłońmi dotknąć podłogi. W tej pozycji mogą popatrzeć na siebie poprzez rozstawione nogi, powiedzieć „cześć" i na „raz dwa trzy" podać sobie ręce. Powrót do pozycji wyjściowej i znów wszystko od początku. Ważne, aby w czasie tego ćwiczenia ruchy dzieci były zgrane.

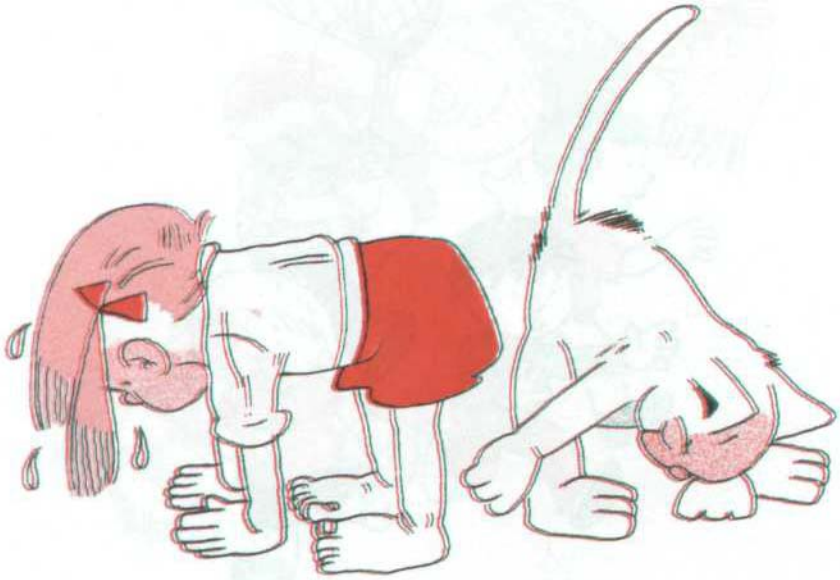

** Gimnastyka ta wyrabia gibkość ciała, ćwiczy mięśnie pleców, uczy koordynacji ruchów, a przy tym jest bardzo zabawna.*

85

Kot i myszy jeszcze raz

Kot goni myszy. Jedyny ratunek dla nich, to czym prędzej dotknąć na przykład czegoś drewnianego. Za każdym razem kot ogłasza, co chroni myszki przed jego pazurami. Jeśli zabawa odbywa się na dworze, może to być drzewo, jego pień, gałąź, może to być woda, kamień, kwiat, metal. Myszka, która nie zdążyła dotrzeć do zapewniającego bezpieczeństwo „obiektu" i została złapana, w następnej kolejce jest kotem.

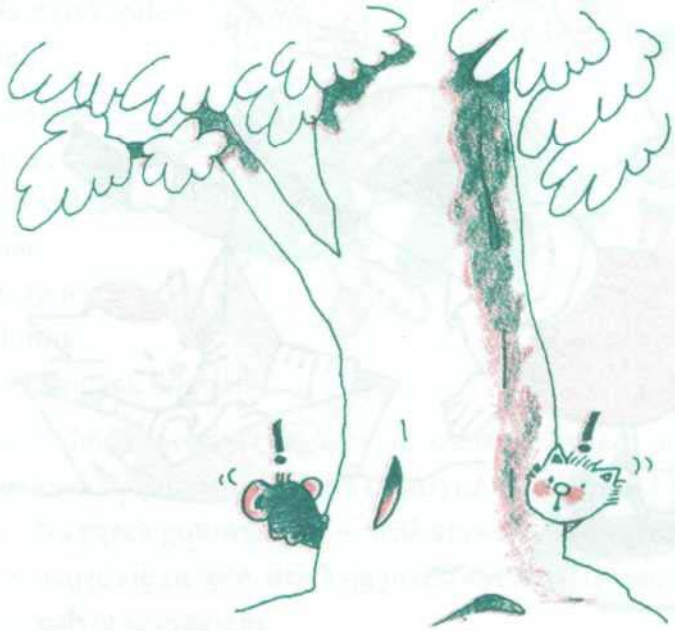

** Inny wariant zabawy w kota i myszy, wyrabia refleks, spostrzegawczość i dostarcza dużo emocji.*

86

Przeprawa przez rzekę

Na ziemi, na piasku lub na trawie wytyczasz rzekę — szeroki na dwa metry pas. Dziecko, posługując się tylko dwoma np. płaskimi kamieniami, musi przedostać się suchą nogą na drugi brzeg. Rzuca lub kładzie „na wodzie" kamień i staje na nim jedną nogą. W ręce trzyma drugi, który szybko podkłada pod drugą nogę i tak dalej. Mając zajęte ręce, wcale niełatwo jest utrzymać równowagę. Jeśli maluch wpadnie do wody, cała przeprawa zaczyna się od nowa.

*** „Przeprawa przez rzekę" ćwiczy umiejętność kontroli nad ruchami, utrzymania równowagi i koncentracji.*

87

Jeszcze raz wilk i gąski

Kopię, kopię dołeczek!
— Na co ci ten dołeczek?
— Na komineczek.
— Na co ten komineczek?
— Na wody grzanie!
— Na co ta woda?
— Na naczyń zmywanie.
— Na co te naczynia?
— Na gąsek gotowanie!

Uciekajcie
gęgusie,
bo was wilczek
wydusi.
Uciekajcie
po błoniu,
bo was wilczek dogoni!

Wilczek chodzi, węszy, rozgląda się, oblizuje, potem udaje, że kopie dołek. Gąski stoją z boku i zaczyna się dialog... Przy słowach „Na gąsek gotowanie!" — wilk zrywa się i goni gęsi, które, trzymając się za ręce, uciekają przed wilkiem, robiąc szybkie zwroty całym szeregiem.

*** Ćwiczenie refleksu i umiejętności bezkolizyjnego poruszania się w grupie.*

88

Ile to palców?

Pokaż dziecku pewną liczbę palców (zacznij od dwóch, trzech) i poproś małego matematyka, żeby ci pokazał dokładnie tyle samo paluszków. Możesz stopniowo zwiększać liczbę palców, a za każdym razem mówisz głośno, ile ich jest. Po chwili zabawy dziecko samo powinno określić ich liczbę. Po każdej dobrej odpowiedzi zmieniacie się rolami.

** *Pierwsza nauka liczenia, oswaja dziecko z liczbami.*

89

Przed lustrem

Co można robić, stojąc przed lustrem? Można wspaniale się zabawić, robiąc najróżniejsze miny i grymasy. Na początek zabawa oczami: dziecko robi „wielkie oczy", zamyka je, mruży, otwiera jedno oko, potem stara się je zmrużyć (to trudne!), robi zdziwioną minę, unosząc brwi do góry, gniewną — marszcząc brwi, i tak dalej i dalej, możliwości jest mnóstwo. Teraz usta: szeroki uśmiech, wargi ściągnięte jak do pocałunku, wyszczerzone zęby, wywalony język... Miny straszne, smutne i wesołe. Kiedy dziecko wyczerpie swoje pomysły, kolej na ciebie.

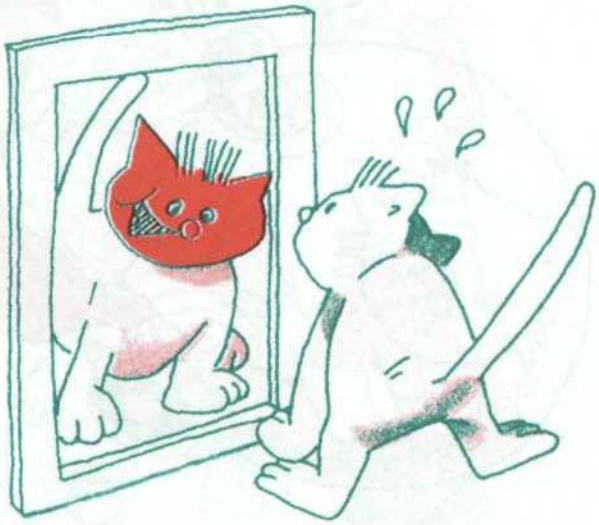

** Możliwości zabawy, ćwiczeń mięśni twarzy, jakie daje lustro, są ogromne, zawieś więc koniecznie lusterko na wysokości twarzy w pokoju malucha.*

Wszystko okrągłe!

Poszukajcie wspólnie w domu różnych przedmiotów, które mają owalny lub okrągły kształt. Niech maluch zapozna się z nimi dobrze, postara się je nazwać i oswoić z ich formą. Następnie do torby (nieprzezroczystej) włóż różne przedmioty okrągłe, trójkątne, prostokątne itp. Poproś dziecko, aby tylko za pomocą dotyku wybrało to, co jest okrągłe. Możecie powtórzyć zabawę z trójkątami, prostokątami itp.

*** Zabawa oswaja dziecko z formami geometrycznymi. Rozwija zmysł dotyku.*

91

Król śpi

Król, wybrany wśród dzieci przez wyliczankę, decyduje, co robią jego poddani. A oni, zapatrzeni w króla, powtarzają jego gesty i czynności, głośno je komentując. Na przykład:
— Król drapie się w głowę — mówi zachwycony chór poddanych i również drapie się w głowę.
— Król zamknął oczy — oznajmiają zgodnym chórem poddani i zamykają oczy.
Co jakiś czas dzieci detronizują króla i wybierają nowego.

** Zabawa jest ćwiczeniem językowym, uczy mówienia chórem, wyzwala pomysłowość, a także daje możliwość popisania się umiejętnościami imitatorskimi.*

92

Zabawa kulkami

Na kocu lub dywanie rozsyp, ale niezbyt daleko od siebie, dużą garść kolorowych kulek, koralików, guzików lub innych drobnych przedmiotów. Gracze po kolei zabierają te kulki, które się ze sobą stykają. Każdy może wziąć jedną albo dwie kulki, to zależy tylko od niego. Przegrywa ten, dla kogo na koniec gry zostanie ostatnia kulka.

*** Zabawa jest pierwszą prostą grą strategiczną, uczy logicznego myślenia.*

93

Jak się masz?

Jak się masz?... Jak się masz?
— Zdrów jestem! Zdrów jestem!
— A sąsiad? A sąsiad?
— Dowiem się! Dowiem się!

— Jak się masz?... Jak się masz?
— Rozkwitam! Rozkwitam!
— A sąsiad? A sąsiad?
— Zapytam! Zapytam!

— Jak się masz? Jak się masz?
— Jak pączek! Jak pączek!
— Ukłony sąsiadom!
— Załączę! Załączę!

— Ukłony! Ukłony!
— Od kogo?
— Od druhów!
— Nawzajem! Nawzajem!
— Załączę co duchu!

Bardzo stara zabawa dziecięca polegająca na tym, że zarówno osoba pytająca, jak i odpowiadająca skacze w rytm wypowiadanych słów (oczywiście na zmianę). Może się w nią bawić kilkoro dzieci, wtedy pytania i odpowiedzi skandują chórem.

** *Wyrabia poczucie rytmu, ćwiczy sprawność ruchową.*

94

Walka kogucików

Narysuj patykiem duże koło na ziemi lub na piasku, możesz wyznaczyć koło także kredą na podłodze. Dwa „koguciki" przykucają w kole naprzeciwko siebie, rączki ułożone ciasno wzdłuż tułowia. Teraz, podskakując, starają się wypchnąć swojego przeciwnika poza koło.

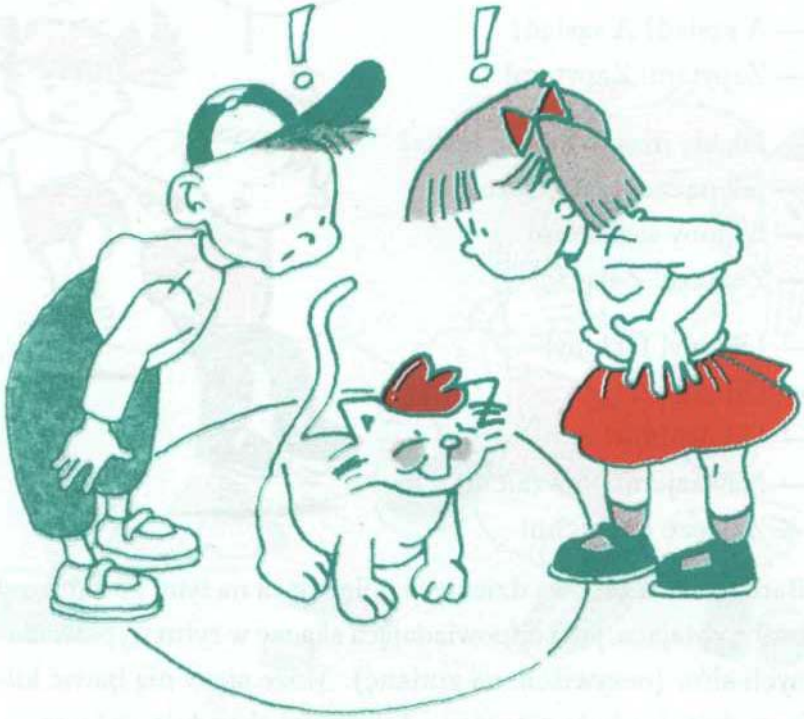

** Symulacja walki, która pozwala dać ujście agresji.*

95

Pod zielonym jaworem

Pod zielonym jaworem, jaworem
Stoi lipa zielona,
A pod tą lipą śliczna krakowianka
Drobne listeczki zbierała.
Król się o tym dowiedział, dowiedział,
W cztery konie przyjechał.
Ach witaj, witaj, piękna krakowianko,
Czy chcesz mieć króla za męża?
Idź precz ode mnie, piękny królewiczu,
Nie chcę ja ciebie za męża!

Ta prościutka, stara piosenka może być pretekstem do odegrania małej scenki. Dziewczynka będzie krakowianką, a chłopiec królewiczem. Według własnej fantazji mogą przedstawić w „żywym obrazie" słowa piosenki.

** Próba inscenizacji daje pole do popisu dla talentów aktorskich dziecka. Dzięki tej zabawie dziecko może wcielić się na chwilę w inną postać — stać się piękną krakowianką lub prawdziwym królewiczem.*

96

Bąk śpi

W środku koła siedzi wybrany przez dzieci bąk.
Udaje, że śpi, a pozostali uczestnicy zabawy recytują:
Pierwsza godzina — bąk śpi!
Druga godzina — bąk śpi!
Trzecia godzina — bąk śpi!
Czwarta godzina — bąk śpi!
Piąta godzina — bąk śpi!
Szósta godzina — bąk wstaje.
Teraz powoli bąk się podnosi i zaczyna wykonywać pod dyktando dzieci odpowiednie gesty:
— Bąku, umyj się!
— Bąku, ubierz się!
— Bąku, uczesz się!
— Bąku, zjedz śniadanie!
Dzieci powtarzają te gesty, a wreszcie wołają:
— Bąku, goń nas!
Dzieci się rozbiegają, a bąk stara się złapać jedno dziecko, które w następnej kolejce będzie bąkiem.

** Zabawa ta, jak wszystkie działania zespołowe, uczy dziecko podporządkowania się ustalonym regułom gry, wdraża umiejętność współdziałania z grupą rówieśników. Nauka liczenia do sześciu.*

97

Robot

Umawiasz się z dzieckiem, że na jakiś czas zmienia się w robota — ruszającą się maszynę, posłuszną wszystkim twoim poleceniom. Zlecasz mu do spełnienia ważną misję, np. zrobienie porządku na półce z książkami. Powolne, mechaniczne ruchy, głos również mechaniczny, precyzja i dokładność. Możesz wykorzystać tę zabawę i zadać dziecku coś, co zazwyczaj robi bardzo niechętnie. Przekona się, że to nie takie przykre.

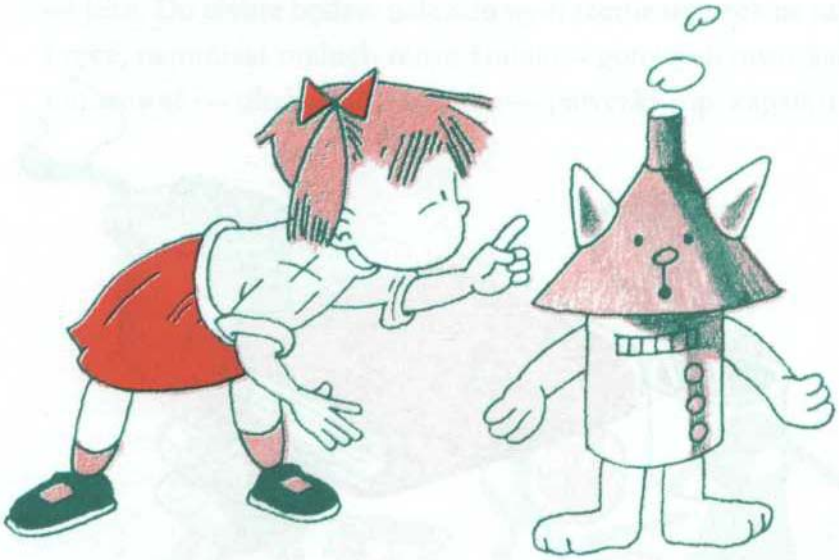

** Uczy precyzji i kontroli ruchów.*

98

Cukierki-karmelki

Należy dobrze wymieszać 250 g cukru pudru i 25 g glukozy, następnie dodać kilka kropli olejku cytrynowego i odrobinę wody. Zagotować wszystko, stale mieszając, następnie wlać filiżankę zimnej wody. Kiedy karmel będzie już gotów, pozwól dziecku zabarwić go sokiem z owoców. Następnie wylej go do przygotowanych wcześniej, lekko natłuszczonych, małych foremek. Po wystygnięciu można próbować!

** *Uczta smaku i koloru.*

99

Kasztanowe ludziki

Wszystkie dzieci lubią zbierać kasztany. Na jesiennym spacerze starajcie się znaleźć najładniejsze i najbardziej różnorodne — małe, duże „łaciate", w kolczastych skorupkach. Po przyniesieniu tych skarbów do domu dziecko powinno je posegregować według wielkości. Teraz możecie przystąpić do robienia kasztanowych ludzików i, jeśli się uda, zwierzątek. Małe kasztanki przydadzą się do zrobienia głowy, duże — do tułowia. Z łaciatych mogą być piękne krówki, a z tych w skorupkach — jeże. Do ciebie będzie należało wydrążenie dziurek na nogi i ręce, natomiast maluch może śmiało w gotowych otworkach umocować — dłuższe lub krótsze — patyczki (np. zapałki).

*** Zabawa rozwija sprawność manualną maluchów, a także pobudza ich wyobraźnię.*

100

Stary niedźwiedź

Łatwa i wciąż ulubiona zabawa maluchów. Wybrany — na przykład przez wyliczankę — „stary niedźwiedź", przykucnąwszy, śpi na środku pokoju, głośno chrapiąc. Dzieci krążą wokół na paluszkach, żeby go nie zbudzić. Śpiewają lub recytują:

Stary niedźwiedź
mocno śpi.
My go nie zbudzimy,
bo się go boimy.
Jak się zbudzi,
To nas zje!

Przy słowach „To nas zje!" niedźwiedź zrywa się i stara się schwytać jedno z rozpierzchających się dzieci. Złapane dziecko jest „niedźwiedziem" w następnej kolejce.

** Zabawa ćwiczy refleks, sprawność ruchową.*

Indeks alfabetyczny

Autoportret malowany na szkle, 69
Bartosz, 75
Bazgrołki, 73
Bąk śpi, 100
Bezpieczna proca, 22
Bliźniacze słowa, 79
Co się zmieniło?, 44
Co tam jest?, 14
Cukierki-karmelki, 102
Cześć!, 88
Czyj to cień?, 56
Ćwiczymy pamięć, 35
Ćwiczymy wymowę, 43
Dalej, naprzód!, 68
Dwie żabki, 45
Dziecinne szachy, 38
Dziury w pamięci, 32
Entliczki, pentliczki, 20
Głuchy telefon, 83
Ile to palców?, 92
Jak się masz?, 97
Jaworowi ludzie, 48
Jeszcze raz portret, 64
Jeszcze raz wilk i gąski, 91
Kasztanowe ludziki, 103
Koci tunel, 66
Kolaż dla łakomczuchów, 61
Kolaż, 19
Kołyska, 37

Komórki do wynajęcia, 80
Konkurs dla gadułów, 54
Kot i myszy jeszcze raz, 89
Król śpi, 95
Krzesła w butach, 49
Ładny prezent, 30
Łańcuch na choinkę, 47
Łatwe latanie, 74
Malowanie gąbką, 67
Mała zmiana, 7
Małe ciasteczka, 78
Mały, biedny kotek!, 33
Mały Indianin, 81
Mały Turek, 27
Maska, 39
Myszki i kot, 9
Na wsi, 85
Najprostsza gra w karty, 23
Naklejamy kwadraty, 51
Niech żyje wiatr!, 24
Niemowa, 13
Nowe słowa, 8
Obwiedziona sylwetka, 71
Odpoczynek, 58
Pajacyk, 17
Pająk i muchy, 87
Patykiem malowane, 21
Pierwsze proste linie, 42
Piłka inaczej, 59
Pisanki, 76
Plama kontrolowana, 50
Pod zielonym jaworem, 99
Pojazd z kartonu, 6

Pokój dla lalek, 52
Pomidor, 82
Portret z profilu, 60
Przed lustrem, 93
Przeprawa przez rzekę, 90
Przyjęcie, 18
Pudełko z rękawiczkami, 10
Raz, dwa, trzy, 31
Robot, 101
Ruchomy most, 62
Rzeźbiarz i model, 25
Skakanka, 12
Smerfna zabawa, 16
Stary niedźwiedź, 104
Szmaciana laleczka, 46
Śladami Tomcia Paluszka, 36
Tajemnica w koszyku, 63
Tak mówiła moja babcia, 55
Tomcio Paluch i Ludożerca, 26
Uśmiechnięta pizza, 28
Wachlarzyk, 57
Walka kogucików, 98
Własny domek, 53
Wspólna wędrówka, 86
Wszystko okrągłe!, 94
Wycinane ubranka, 15
Wycinanki, przyklejanki, 11
Wykrywacz kłamstw, 70
Wyliczanki, 5
Wyprawa do supermarketu, 41
Wypukły portret, 40
Zabawa kulkami, 96
Zabawa na ściereczce, 34

Zabawa w chowanki, 72
Zabawa w łabędzie, 65
Zabawa w wilka i gąski, 77
Zabawne sylwetki, 29
Zwierzęta na farmie, 84

Spis treści

1. Wyliczanki 5
2. Pojazd z kartonu 6
3. Mała zmiana 7
4. Nowe słowa 8
5. Myszki i kot 9
6. Pudełko z rękawiczkami 10
7. Wycinanki, przyklejanki 11
8. Skakanka 12
9. Niemowa 13
10. Co tam jest? 14
11. Wycinane ubranka 15
12. Smerfna zabawa 16
13. Pajacyk 17
14. Przyjęcie 18
15. Kolaż 19
16. Entliczki, pentliczki 20
17. Patykiem malowane 21
18. Bezpieczna proca 22
19. Najprostsza gra w karty 23
20. Niech żyje wiatr! 24
21. Rzeźbiarz i model 25
22. Tomcio Paluch i Ludożerca 26
23. Mały Turek 27
24. Uśmiechnięta pizza 28
25. Zabawne sylwetki 29
26. Ładny prezent 30
27. Raz, dwa, trzy 31
28. Dziury w pamięci 32
29. Mały, biedny kotek! 33

30. Zabawa na ściereczce 34
31. Ćwiczymy pamięć 35
32. Śladami Tomcia Paluszka 36
33. Kołyska 37
34. Dziecinne szachy 38
35. Maska 39
36. Wypukły portret 40
37. Wyprawa do supermarketu 41
38. Pierwsze proste linie 42
39. Ćwiczymy wymowę 43
40. Co się zmieniło? 44
41. Dwie żabki 45
42. Szmaciana laleczka 46
43. Łańcuch na choinkę 47
44. Jaworowi ludzie 48
45. Krzesła w butach 49
46. Plama kontrolowana 50
47. Naklejamy kwadraty 51
48. Pokój dla lalek 52
49. Własny domek 53
50. Konkurs dla gadułów 54
51. Tak mówiła moja babcia 55
52. Czyj to cień? 56
53. Wachlarzyk 57
54. Odpoczynek 58
55. Piłka inaczej 59
56. Portret z profilu 60
57. Kolaż dla łakomczuchów 61
58. Ruchomy most 62
59. Tajemnica w koszyku 63
60. Jeszcze raz portret 64
61. Zabawa w łabędzie 65
62. Koci tunel 66

63. Malowanie gąbką 67
64. Dalej, naprzód! 68
65. Autoportret malowany na szkle 69
66. Wykrywacz kłamstw 70
67. Obwiedziona sylwetka 71
68. Zabawa w chowanki 72
69. Bazgrołki 73
70. Łatwe latanie 74
71. Bartosz 75
72. Pisanki 76
73. Zabawa w wilka i gąski 77
74. Małe ciasteczka 78
75. Bliźniacze słowa 79
76. Komórki do wynajęcia 80
77. Mały Indianin 81
78. Pomidor 82
79. Głuchy telefon 83
80. Zwierzęta na farmie 84
81. Na wsi 85
82. Wspólna wędrówka 86
83. Pająk i muchy 87
84. Cześć! 88
85. Kot i myszy jeszcze raz 89
86. Przeprawa przez rzekę 90
87. Jeszcze raz wilk i gąski 91
88. Ile to palców? 92
89. Przed lustrem 93
90. Wszystko okrągłe! 94
91. Król śpi 95
92. Zabawa kulkami 96
93. Jak się masz? 97
94. Walka kogucików 98
95. Pod zielonym jaworem 99

96. Bąk śpi **100**
97. Robot **101**
98. Cukierki-karmelki **102**
99. Kasztanowe ludziki **103**
100. Stary niedźwiedź **104**
Indeks alfabetyczny **105**

100 zabaw
dla dzieci 3-letnich

Książka przedstawia wiele ciekawych i łatwych do zrealizowania pomysłów, jak mądrze, twórczo i wesoło bawić się z trzylatkiem. Rodzice znajdą w niej propozycje najróżniejszych gier i zabaw: ruchowych, artystycznych, słownych, towarzyskich – do wykorzystania w każdym miejscu i o każdej porze roku. Są tu zabawy, które pozwolą dziecku się wyszaleć, wyśmiać, zrelaksować, a nawet poeksperymentować. Ze „100 zabawami" ani dzieci, ani rodzice z dziećmi nie będą się nudzić.

W tej serii ukazały się:

ISBN 83-7254-166-3
9 788372 541666 >